

ЗАКОН О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

(Сл. гласник РС бр. 34/03 , 64/04 - УС, 84/04 - др. закон, 85/05 , 101/05 - др. закон, 63/06 - УС, 5/09 , 107/09 , 101/10 , 93/12 , 62/13 , 108/13 , 75/14 , 142/14 , 73/18 , 46/19 - УС)

Пречишћен текст закључно са изменама из Сл. гл. РС бр. 73/18 које су у примени од 30/09/2018

(измене у чл.: 12 , 15 , 20 , 46 , 56 , 66 , 70г , 80б , 96 , 98а , 108 , 120 , 123 , 127 , 130 , 130а , 137 , 149 , 151 , 171 , 207а , 245);

- осим чл.: 63а , 109 , 126 , 131 , 132 , 133 , 134 , 135 , 136 , 139 , 140 , 141 , 144 , 145 , 146 , 147 , 213 , 214 - у примени од 01/01/2019;

- изузев појединих одредби ! .

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Пензијско и инвалидско осигурање обухвата обавезно и добровољно пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 2.

(1) Овим законом уређује се обавезно пензијско и инвалидско осигурање.

(2) Овим законом уређује се пензијско и инвалидско осигурање и за лица која нису обавезно осигурана по овом закону, а укључила су се у обавезно осигурање.

Члан 3.

Обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују се права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења.

Члан 4.

Добровољно пензијско и инвалидско осигурање је осигурање којим се, на основу уговора, могу обезбедити права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења, или већи обим тих права од обима утврђеног овим законом, као и друга права из овог осигурања.

Члан 5.

- (1) Права из пензијског и инвалидског осигурања стичу се и остварују зависно од дужине улагања и висине основице на коју је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање и уз примену начела солидарности.
- (2) Права из пензијског и инвалидског осигурања стичу се, остварују и користе под условима и на начин утврђен овим законом.

Члан 6.

- (1) Права из пензијског и инвалидског осигурања јесу лична права и не могу се преносити на друга лица.
- (2) Права из пензијског и инвалидског осигурања не застаревају, осим права на потраживања доспелих а неисплаћених износа у случајевима утврђеним овим законом.

Члан 7.

- (1) Поједине категорије осигураника могу изузетно, у случајевима и на начин утврђен овим законом, стицати и остваривати право на пензију под посебним условима.
- (2) Категорије осигураника, ближи критеријуми за остваривање права у смислу става 1. овог члана, као и начин финансирања тих права уређују се овим законом.

Члан 8.

- (1) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)
- (2) Средства за повећане обавезе које настају услед стицања и остваривања права под посебним условима за одређене категорије осигураника обезбеђују се у буџету.

Члан 9.

Средства за пензијско и инвалидско осигурање, односно права из пензијског и инвалидског осигурања обезбеђују се, односно остварују код републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: фонд).

II. ОБАВЕЗНО ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Члан 10.

- (1) Обавезно осигурана лица (у даљем тексту: осигураници), у смислу овог закона, јесу:
 - 1) запослени (у даљем тексту: осигураник запослени);
 - 2) лица која самостално обављају делатност (у даљем тексту: осигураник самосталних делатности);
 - 3) пољопривредници (у даљем тексту: осигураник пољопривредник).

(2) Ако лице истовремено испуњава услове за осигурање по више основа из става 1. овог члана, основ осигурања одређује се на тај начин што постојање основа осигурања по претходној тачки искључује основ осигурања из наредне тачке.

(3) Обавезе за плаћање доприноса по основу осигурања утврђују се у складу са овим законом.

Члан 11.

Осигураници запослени јесу:

- 1) лица у радном односу, односно запослена у предузећу, другом правном лицу, државном органу, органу јединице локалне самоуправе или код физичких лица (у даљем тексту: послодавац), изузев лица из члана 12. став 1. тачка 2) овог закона;
- 2) цивилна лица на служби у Војсци Србије;
- 2а) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;
- 3) изабрана или постављена лица, ако за обављање функције остварују зараду, односно накнаду зараде;
- 4) лица која су у складу са прописима о раду, у радном односу односно запослена ван просторија послодавца;
- 5) лица у радном односу, односно запослени упућени на рад у иностранство, односно запослени у предузећу које обавља делатност или услуге у иностранству, ако нису обавезно осигурани по прописима те земље, или ако међународним уговором није другачије одређено;
- 6) домаћи држављани који су на територији Републике Србије запослени код страних или међународних организација и установа, страних дипломатских и конзуларних представништава или код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није другачије одређено;
- 7) домаћи држављани запослени у иностранству, ако за то време нису обавезно осигурани код страног носиоца осигурања, или ако права из пензијског и инвалидског осигурања, по прописима те државе, не могу остварити или користити ван њене територије;
- 8) страни држављани и лица без држављанства који су на територији Републике Србије запослени код страних правних или физичких лица, ако међународним уговором није другачије одређено, као и код међународних организација и установа и страних дипломатских и конзуларних представништава, ако је такво осигурање предвиђено међународним уговором;
- 9) лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове, ако нису осигурани по другом основу;
- 10) лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга, које се у смислу овог закона сматрају послодавцем, а имају навршених 26 година живота, односно без обзира на године живота ако нису на школовању;

11) лица за чијим је радом престала потреба, као и лица којима је престало запослење због стечаја, ликвидације, односно у свим случајевима престанка рада послодавца, док остварују новчану накнаду према прописима о раду и запошљавању.

Члан 12.

(1) Осигураници самосталних делатности јесу:

- 1) лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења;
- 2) лица која су оснивачи, односно чланови привредних друштава у складу са законом, који у њима раде, без обзира да ли су у радном односу у привредном друштву чији су оснивач односно члан;
- 3) лица која обављају послове по основу уговора о делу односно послове по основу ауторског уговора, као и послове по основу других уговора, код којих за извршен посао остварују накнаду (у даљем тексту: уговорена накнада), а нису осигурани по другом основу;
- 4) свештеници и верски службеници ако нису обавезно осигурани по основу запослења;
- 5) лица која су престала да обављају самосталну делатност, док остварују новчану накнаду према прописима о раду и запошљавању.

(2) Радом у смислу става 1. тачка 2) овог члана сматра се и представљање и заступање привредних друштава од стране њихових оснивача, односно чланова на основу уписа у регистар надлежне организације.

Члан 13.

(1) Осигураници пољопривредници су лица која се баве пољопривредном делатношћу као носиоци пољопривредног домаћинства, чланови пољопривредног домаћинства, носиоци породичног пољопривредног газдинства, чланови породичног пољопривредног газдинства или чланови мешовитог домаћинства, ако нису осигураници запослени, осигураници самосталних делатности, корисници пензије или нису на школовању. Пољопривредним домаћинством, породичним пољопривредним газдинством, односно мешовитим домаћинством, у смислу овог закона, сматра се заједница живота, привређивања и трошења прихода, без обзира на сродство између његових чланова, на пољопривредном домаћинству, односно газдинству са најмање 0,5 хектара пољопривредног земљишта, односно са мање од 0,5 хектара пољопривредног земљишта, другог земљишта или грађевинске целине на којем се обавља сточарска, повртарска или виноградарска производња, узгој рибе, гајење печурака, пужева, пчела и други узгој или гајење.

(2) Носилац пољопривредног домаћинства, односно породичног пољопривредног газдинства, у смислу овог закона, је лице које је обвезник пореза на имовину по основу пољопривредног земљишта или пореза на приход од пољопривреде и шумарства, у складу са законом којим се уређује порез на имовину и порез на доходак грађана.

(3) Члан пољопривредног домаћинства, породичног пољопривредног газдинства, односно мешовитог домаћинства, у смислу овог закона, је лице које живи и ради на пољопривредном домаћинству, породичном пољопривредном газдинству, односно у мешовитом домаћинству.

(4) Обавезно су осигурани носилац пољопривредног домаћинства и носилац породичног пољопривредног газдинства, односно најмање један члан домаћинства, породичног пољопривредног газдинства или мешовитог домаћинства.

(5) Остали чланови домаћинства, породичног пољопривредног газдинства, односно мешовитог домаћинства, могу се осигурати под условом прописаним овим законом.

Члан 14.

(1) Својство осигураника стиче се даном почетка а престаје даном престанка запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова.

(2) Својство осигураника утврђује се на основу пријаве на осигурање, односно одјаве осигурања, у складу с овим законом.

(3) Својство осигураника не може се стећи пре навршених 15 година живота.

(4) Изузетно од одредаба става 1. овог члана, својство осигураника пољопривредника може мировати најдуже пет година у току осигурања из објективних разлога (елементарне непогоде, болест и породилско одсуство), с тим што то не може бити узастопних пет година.

(5) Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 11. тач. 9) и 10) овог закона и осигураници из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, могу стећи, односно може им престати својство осигураника, према утврђеном стажу осигурања, уколико се не може утврдити почетак и престанак обављања послова.

(6) Изузетно од става 1. овог члана, својство осигураника пољопривредника може престати и са даном испуњења услова за стицање права на пензију у складу са овим законом.

Члан 15. ^[1]

(1) Лица која нису обавезно осигурана у смислу овог закона, односно нису корисници права на пензију, могу се укључити у обавезно осигурање и обезбедити права из овог осигурања под условима, у обиму и на начин предвиђен овим законом.

(2) Својство осигураника из става 1. овог члана стиче се даном подношења захтева, а изузетно, на захтев лица, најраније 30 дана пре подношења захтева.

(3) Својство осигураника из става 1. овог члана престаје даном за који се лице у захтеву определи **или ако допринос не плати у року од шест месеци од дана доспелости.**

(4) Својство осигураника из става 3. овог члана престаје најраније са последњим даном за који је допринос плаћен.

(5) Подношење захтева за стицање права на старосну, превремену старосну пензију односно инвалидску пензију сматра се захтевом за престанак својства осигураника из става 1. овог члана, уколико су испуњени услови за стицање ових права.

(6) Својство осигураника из става 1. овог члана може се стећи под условом да није наступио неки од случајева по основу којих се остварује право у складу са овим законом, а уколико је наступио неки од тих случајева, својство осигураника може се стећи само за случај који није наступио.

III. ДОБРОВОЉНО ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Члан 16.

(1) Добровољним пензијским и инвалидским осигурањем осигураници могу, у складу са посебним законом, обезбедити себи и члановима своје породице већи обим, као и другу врсту права од права утврђених овим законом.

(2) Лица која нису обавезно осигурана у смислу овог закона могу, добровољним пензијским и инвалидским осигурањем, у складу са посебним законом, себи и члановима своје породице обезбедити права из пензијског и инвалидског осигурања.

(3) Добровољно пензијско и инвалидско осигурање могу организовати и спроводити правна лица, у складу са посебним законом.

(4) Посебним законом у смислу овог члана подразумева се закон којим се уређује добровољно пензијско и инвалидско осигурање, као и организација и пословање правних лица која спроводе добровољно пензијско и инвалидско осигурање.

IV. ЛИЦА КОЈИМА СЕ ОБЕЗБЕЂУЈУ ПРАВА ЗА СЛУЧАЈ ИНВАЛИДНОСТИ И ТЕЛЕСНОГ ОШТЕЋЕЊА ПРОУЗРОКОВАНИХ ПОВРЕДОМ НА РАДУ ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНОМ БОЛЕШЋУ

Члан 17.

Права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повредом на раду или професионалном болешћу остварују:

- 1) лица која, у складу са законом, обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга до навршених 26 година живота, ако су на школовању;
- 2) лица која се налазе на стручном оспособљавању, доквалификацији или преквалификацији, која упути организација надлежна за запошљавање;
- 3) ученици и студенти када се, у складу са законом, налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави;

4) лица која се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици установе за издржавање казне затвора (радионица, радилиште и сл.) и на другом месту рада;

5) лица која, у складу са прописима, обављају одређене послове по основу уговора о волонтерском раду.

V. ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Члан 18.

Права из пензијског и инвалидског осигурања, јесу:

1) за случај старости:

(1) право на старосну пензију,

(2) право на превремену старосну пензију;

2) за случај инвалидности - право на инвалидску пензију;

3) за случај смрти:

(1) право на породичну пензију;

(2) право на накнаду погребних трошкова;

4) за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу - право на новчану накнаду за телесно оштећење;

5) за случај потребе за помоћи и негом другог лица - право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица.

VI. УСЛОВИ ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

1. Старосна пензија

Члан 19.

Осигураник стиче право на старосну пензију:

1) кад наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања;

2) кад наврши 45 година стажа осигурања.

Члан 19а

Изузетно од члана 19. тачка 1) овог закона, осигураник жена која наврши најмање 15 година стажа осигурања, стиче право на старосну пензију кад наврши:

1) у 2015. години, 60 година и шест месеци живота;

2) у 2016. години, 61 годину живота;

3) у 2017. години, 61 годину и шест месеци живота;

- 4) у 2018. години, 62 године живота;
- 5) у 2019. години, 62 године и шест месеци живота;
- 6) у 2020. години, 63 године живота;
- 7) у 2021. години, 63 године и два месеца живота;
- 8) у 2022. години, 63 године и четири месеца живота;
- 9) у 2023. години, 63 године и шест месеци живота;
- 10) у 2024. години, 63 године и осам месеци живота;
- 11) у 2025. години, 63 године и десет месеци живота;
- 12) у 2026. години, 64 године живота;
- 13) у 2027. години, 64 године и два месеца живота;
- 14) у 2028. години, 64 године и четири месеца живота;
- 15) у 2029. години, 64 године и шест месеци живота;
- 16) у 2030. години, 64 године и осам месеци живота;
- 17) у 2031. години, 64 године и десет месеци живота.

1а Превремена старосна пензија

Члан 19б

Осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши најмање 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота.

Члан 19в

Изузетно од члана 19б овог закона, осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2015. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година живота (мушкарац), односно 36 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 54 године и четири месеца живота (жена);
- 2) у 2016. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (мушкарац), односно 37 година стажа осигурања и 55 година живота (жена);
- 3) у 2017. години, 40 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (мушкарац), односно 37 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (жена);
- 4) у 2018. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година живота (мушкарац), односно 38 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (жена);
- 5) у 2019. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеци живота (мушкарац), односно 38 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 57 година живота (жена);

6) у 2020. години, 40 година стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (мушкарац), односно 39 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеци живота (жена);

7) у 2021. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59 година живота (мушкарац), односно 39 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (жена);

8) у 2022. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (мушкарац), односно 39 година и осам месеци стажа осигурања и најмање 59 година живота (жена);

9) у 2023. години, 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота (мушкарац), односно 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (жена).

Члан 20. ¹²¹

(1) Осигуранику који је на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем навршио најмање $\frac{2}{3}$ од укупно навршеног стажа осигурања, старосна граница за стицање права на старосну пензију, утврђена у члану 19. тачка 1) овог закона, снижава се зависно од степена увећања стажа за по једну годину, и то:

- 1) за сваких пет година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 14 месеци;
- 2) за сваке четири године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 15 месеци;
- 3) за сваке три године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 16 месеци;
- 4) за сваку једну годину и шест месеци проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 18 месеци.

(2) Старосна граница из става 1. овог члана може се снижавати највише до 55 година живота.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, старосна граница за осигуранике који **имају $\frac{2}{3}$ ефективно проведених** на пословима из става 1. тачка 4) овог члана **у односу на укупно време ефективно проведено на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем** може се снижавати највише до 50 година живота.

2. Инвалидска пензија

Члан 21.

Инвалидност постоји кад код осигураника настане потпуни губитак радне способности, односно кад код професионалног војног лица настане потпуни губитак способности за професионалну војну службу, због промена у здравственом стању

проузрокованих повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом.

Члан 22.

(1) Повредом на раду, у смислу овог закона, сматра се повреда осигураника која се догоди у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла по основу кога је осигуран, проузрокована непосредним и краткотрајним механичким, физичким или хемијским дејством, наглим променама положаја тела, изненадним оптерећењем тела или другим променама физиолошког стања организма.

(2) Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин из става 1. овог члана, коју осигураник - запослени претрпи при обављању посла на који није распоређен, али који обавља у интересу послодавца код кога је запослен.

(3) Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин из става 1. овог члана, коју осигураник претрпи на редовном путу од стана до места рада или обрнуто, на путу предузетом ради извршавања службених послова и на путу предузетом ради ступања на рад, као и у другим случајевима утврђеним законом.

(4) Повредом на раду сматра се и обољење осигураника које је настало непосредно или као искључива последица неког несрећног случаја или више силе за време обављања посла по основу кога је осигуран или у вези с њим.

(5) Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин из ст. 1. до 4. овог члана, коју осигураник претрпи у вези с коришћењем права на здравствену заштиту по основу повреде на раду и професионалне болести.

Члан 23.

Повредом на раду сматра се и повреда проузрокована на начин предвиђен у члану 22. овог закона коју осигураници претрпе учествујући:

- 1) у акцијама спасавања или одбране од елементарних непогода или несрећа;
- 2) у војној вежби или у вршењу других обавеза из области одбране земље утврђених законом;
- 3) на радном кампу или такмичењу (производном, спортском и др.);
- 4) на другим пословима и задацима за које је законом утврђено да су од општег интереса.

Члан 24.

(1) Професионалне болести, у смислу овог закона, јесу одређене болести настале у току осигурања, проузроковане дужим непосредним утицајем процеса и услова рада на радним местима, односно пословима које је осигураник обављао.

(2) Професионалне болести, радна места, односно послови на којима се те болести појављују и услови под којима се сматрају професионалним болестима, у смислу става 1. овог члана, утврђују министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања и министар надлежан за послове здравља, на предлог фонда.

Члан 25.

Осигураник код кога настане потпуни губитак радне способности, стиче право на инвалидску пензију:

- 1) ако је инвалидност проузрокована повредом на раду или професионалном болешћу;
- 2) ако је инвалидност проузрокована повредом ван рада или болешћу - под условом да је губитак радне способности настао пре навршења година живота прописаних за стицање права на старосну пензију утврђених у члану 19. тачка 1) овог закона и да има навршених пет година стажа осигурања .

Члан 26.

Осигураник код кога је инвалидност, проузрокована болешћу или повредом ван рада, настала пре навршене 30 године живота стиче право на инвалидску пензију:

- 1) кад је инвалидност настала до навршене 20 године живота - ако има годину дана стажа осигурања;
- 2) кад је инвалидност настала до навршене 25 године живота - ако до настанка инвалидности има најмање две године стажа осигурања;
- 3) кад је инвалидност настала до навршене 30 године живота - ако до настанка инвалидности има најмање три године стажа осигурања.

3. Породична пензија

Члан 27.

(1) Право на породичну пензију могу остварити чланови породице:

- 1) умрлог осигураника који је навршио најмање пет година стажа осигурања или је испунио услове за старосну, превремену старосну пензију или инвалидску пензију; или
- 2) умрлог корисника старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије.

(2) Ако је смрт лица из члана 17. овог закона настала као последица повреде на раду или професионалне болести, чланови његове породице стичу право на породичну пензију без обзира на дужину пензијског стажа тог лица.

Члан 28.

(1) Члановима породице умрлог осигураника, односно корисника права из члана 27. овог закона сматрају се:

- 1) брачни друг;
- 2) деца (рођена у браку или ван брака или усвојена, пасторчад коју је осигураник, односно корисник права издржавао, унучад, браћа и сестре и друга деца без родитеља, односно деца која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник, односно корисник права издржавао);

3) родитељи (отац и мајка, очух и маћеха и усвојиоци) које је осигураник, односно корисник права издржавао.

(2) Право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање.

Члан 28а

Ако је умрли осигураник или умрли корисник старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије у тренутку закључења брака навршио године живота из члана 19. тачка 1) овог закона, брачни друг може стећи право на породичну пензију под условом да имају заједничко дете или да је брак трајао најмање две године.

Одлуком Уставног суда IУз-130/2017 ("Сл. гласник РС", бр. 46/19) је утврђено да одредба члана 28а Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 - одлука УС, 84/04 - др. закон, 85/05, 101/05 - др. закон, 63/06 - одлука УС, 5/09, 107/09, 30/10 - др. закон, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14 и 73/18), у делу који гласи: "Ако је умрли осигураник или умрли корисник старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије у тренутку закључења брака навршио године живота из члана 19. тачка 1) овог закона," није у сагласности са Уставом и да престаје да важи даном објављивања те одлуке у "Сл. гласнику РС", тј. 26. јуна 2019. године.

Члан 29.

(1) Удова стиче право на породичну пензију:

- 1) ако је до смрти брачног друга, навршила 53 године живота; или
- 2) ако је, до смрти брачног друга, или у року од једне године од дана смрти брачног друга, постала потпуно неспособна за рад; или
- 3) ако је, после смрти брачног друга, остало једно дете или више деце која имају право на породичну пензију по том брачном другу, а удова обавља родитељску дужност према тој деци. Удова која у току трајања права према том основу постане потпуно неспособна за рад, задржава право на породичну пензију док постоји та неспособност.

(2) Удова која до смрти брачног друга није навршила 53 године живота, али је навршила 45 година живота, стиче право на породичну пензију кад наврши 53 године живота.

(3) Удова која у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 53 године живота, трајно задржава право на породичну пензију. Удова којој право на породичну пензију престане пре навршених 53, али после навршених 45 година живота може поново остварити право кад наврши 53 године живота.

Члан 30.

(1) Удовац стиче право на породичну пензију:

- 1) ако је до смрти брачног друга, навршио 58 година живота; или
- 2) ако је, до смрти брачног друга, или у року од једне године од дана смрти брачног друга, постао потпуно неспособан за рад; или
- 3) ако је, после смрти брачног друга, остало једно дете или више деце која имају право на породичну пензију по том брачном другом, а удовац обавља родитељску дужност према тој деци. Удовац који у току трајања права по том основу постане потпуно неспособан за рад, задржава право на породичну пензију док постоји та неспособност.

(2) Удовац који у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 58 година живота, трајно задржава право на породичну пензију.

Члан 30а

Брачни друг професионалног војног лица према прописима о Војсци Србије које је погинуло за време дејстава, право на породичну пензију стиче без обзира на прописане године живота, под условом да није поново склопио брак, односно, ако има децу, да су деца завршила школовање.

Члан 31.

(1) Дете стиче право на породичну пензију и она му припада до навршених 15 година живота.

(2) После навршених 15 година живота дете стиче право на породичну пензију и она му припада до завршетка школовања, али најдоцније до навршених:

- 1) 20 година живота, ако похађа средњу школу;
- 2) 26 година живота, ако похађа високошколску установу.

(3) Дете стиче право на породичну пензију и она му припада док траје неспособност за самосталан живот и рад, настала до узраста до кога се деци обезбеђује право на породичну пензију.

(4) Дете стиче право на породичну пензију и она му припада док траје неспособност за самосталан живот и рад, настала после узраста до кога се деци обезбеђује право на породичну пензију, а пре смрти осигураника односно корисника права, под условом да га је осигураник односно корисник права издржавао до своје смрти.

(5) Детету коме је школовање прекинуто због болести, право на породичну пензију припада и за време болести до навршених година живота из става 2. овог члана као и изнад тих година, али највише за онолико времена колико је због болести изгубило од школовања.

(6) Детету коме је школовање прекинуто због упућивања на одслужење војног рока у складу са прописима којима се уређује војна обавеза, право на породичну пензију припада и за време одслужења војног рока, а најдуже до навршене 27 године живота.

(7) Инвалидно дете, у складу са прописима о разврставању деце ометене у развоју и дете из става 4. овог члана, стиче право на породичну пензију и после престанка запослења, односно обављања самосталне делатности.

Члан 32.

(1) Када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију, сматра се да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију издржавао члана породице ако укупни месечни приходи члана породице не прелазе износ најниже пензије из члана 76. овог закона, у претходном кварталу.

(2) У приходе из става 1. овог члана не узима се: додатак на децу, родитељски додатак, материјално обезбеђење породице, породична пензија остварена по другом родитељу, новчана накнада по основу помоћи и неге, новчана накнада за телесно оштећење, примања по основу награда, отпремнина због одласка у пензију, као и примања по основу ученичког и студентског стандарда.

Члан 33.

Родитељ (отац и мајка, очух и маћеха и усвојилац) кога је осигураник односно корисник права, у складу са законом издржавао до своје смрти стиче право на породичну пензију ако је до смрти осигураника односно корисника права:

- 1) навршио 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота; или
- 2) постао потпуно неспособан за рад.

Члан 34.

(1) Члановима уже породице умрлог осигураника односно корисника права, у смислу овог закона, сматрају се брачни друг и деца (рођена у браку или ван брака или усвојена, пасторчад и унуци).

(2) Члановима шире породице умрлог осигураника односно корисника права, у смислу овог закона, сматрају се родитељи (отац, мајка, очух, маћеха и усвојиоци), браћа, сестре и друга деца без родитеља, односно деца која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник односно корисник права издржавао.

Члан 35.

Члановима шире породице припада право на породичну пензију ако нема чланова уже породице, а ако их има - само када породична пензија која припада члановима уже породице не достигне пун износ основа од кога се одређује висина породичне пензије.

Члан 36.

Лице које је проузроковало смрт осигураника, односно корисника права, намерно или крајњом непажњом, не може по том основу остварити право на породичну пензију.

4. Новчана накнада за телесно оштећење проузроковано повредом на раду, односно професионалном болешћу

Члан 37.

(1) Телесно оштећење постоји кад код осигураника настане губитак, битније оштећење или знатнија онеспособљеност појединих органа или делова тела, што отежава нормалну активност организма и изискује веће напоре у остваривању животних потреба, без обзира на то да ли проузрокује или не проузрокује инвалидност.

(2) Осигураник и лице из члана 17. овог закона код кога телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу износи најмање 30%, стиче право на новчану накнаду.

Члан 38.

Телесна оштећења из члана 37. овог закона, као и проценте тих оштећења утврђују министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања и министар надлежан за послове здравља на предлог фонда.

Члан 39.

Телесна оштећења разврставају се према тежини у осам степена, и то:

Степен	Процент телесног оштећења
1.	100%
2.	90%
3.	80%
4.	70%
5.	60%
6.	50%
7.	40%
8.	30%

Члан 40.

Када код осигураника код кога је раније настало телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу испод 30% дође до погоршања тог телесног оштећења или настане нов случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу, тако да укупно телесно оштећење износи 30% или више, осигураник стиче право на новчану накнаду за телесно

оштећење у одговарајућем проценту према новом степену телесног оштећења који се одређује на основу новог стања укупног телесног оштећења.

5. Право на накнаду погребних трошкова

Члан 41.

У случају смрти корисника пензије, лицу које је сносило трошкове сахране припада накнада погребних трошкова.

5а Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица

Члан 41а

(1) Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, има осигураник и корисник пензије, коме је због природе и тежине стања повреде или болести утврђена потреба за помоћи и негом за обављање радњи ради задовољавања основних животних потреба.

(2) Потреба за помоћи и негом другог лица постоји код лица из става 1. овог члана које је непокретно, или које због тежине и природе трајних болести и болесног стања није способно да се самостално креће ни у оквиру стана уз употребу одговарајућих помагала, нити да се само храни, свлачи, облачи и да одржава основну личну хигијену, код слепог лица које је изгубило осећај светлости са тачном пројекцијом и код лица које постиже вид са корекцијом до 0,05.

6. Одређене категорије осигураника

Члан 42.

(1) Осигураници - запослени који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију јесу:

- 1) полицијски службеници - униформисана овлашћена службена лица и полицијски службеници који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима;
- 2) запослени у Министарству спољних послова који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 3) припадници Безбедносно-информативне агенције, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције;
- 4) запослени у Управи за извршење кривичних санкција који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (у даљем тексту: запослени у Управи);
- 5) овлашћена службена лица Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији;
- 6) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;
- 7) остали полицијски службеници који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

(2) Радна места и послови из става 1. овог члана не могу бити административно-техничка радна места, односно послови, већ само послови на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље, односно послови на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

(3) Изузетно, став 2. овог члана не односи се на запослене из става 1. тачка б) овог члана.

Члан 43.

(1) Осигураник из члана 42. тач. 1) до б) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 55 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.

(2) Право на старосну пензију под условима из става 1. овог члана не може стећи осигураник који у моменту остваривања права није овлашћено лице односно запослени из члана 42. овог закона.

(3) Осигураник из члана 42. тачка 7) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 60 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.

(4) Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, професионално војно лице стиче право на старосну пензију и то:

1) подофицир и официр до чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 53 године живота;

2) официр чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 54 године живота.

(5) Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, полицијски службеници - припадници специјалних јединица полиције, припадници Безбедносно-информативне агенције, припадници Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима, стичу право на старосну пензију кад наврше најмање 53 године живота и 20 година ефективно проведених на тим пословима.

Члан 43а

(1) Изузетно од члана 43. став 1. овог закона, осигураник стиче право на старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2015. години, најмање 54 године живота и 21 годину и осам месеци стажа осигурања, од чега најмање 11 година и осам месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 2) у 2016. години, најмање 54 године и четири месеца живота и 22 године стажа осигурања од чега најмање 12 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 3) у 2017. години, најмање 54 године и осам месеци живота и 22 године и шест месеци стажа осигурања од чега најмање 12 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 4) у 2018. години, најмање 55 година живота и 23 године стажа осигурања, од чега најмање 13 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 5) у 2019. години, најмање 55 година живота и 23 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 13 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 6) у 2020. години, најмање 55 година живота и 24 године стажа осигурања, од чега најмање 14 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;
- 7) у 2021. години, најмање 55 година живота и 24 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 14 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

(2) Изузетно од члана 43. став 3. овог закона, осигураник који наврши 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона, стиче право на старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2015. години, 56 година и десет месеци живота;
- 2) у 2016. години, 57 година и четири месеца живота;
- 3) у 2017. години, 58 година живота;
- 4) у 2018. години, 58 година и осам месеци живота;
- 5) у 2019. години, 59 година и четири месеца живота.

VII. ПЕНЗИЈСКИ СТАЖ

Члан 44.

Пензијски стаж на основу кога се стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања обухвата:

- 1) време које се рачуна у стаж осигурања и посебан стаж према одредбама овог закона;

2) време које је, као стаж осигурања и посебан стаж, рачунато у пензијски стаж према прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 45.

У стаж осигурања, у смислу члана 44. овог закона, рачуна се и време које је осигураник провео у својству војног осигураника.

Члан 46.

У стаж осигурања, у смислу члана 44. овог закона, осигуранику се рачуна време за које је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање по било ком основу за који постоји обавеза плаћања доприноса у складу са законом.

1. Стаж осигурања који се рачуна са ефективним трајањем

Члан 47.

У стаж осигурања у смислу члана 44. тачка 1) овог закона рачуна се време проведено на раду односно у осигурању, у ефективном трајању.

Члан 48.

У стаж осигурања рачуна се и време за које осигураник, у складу с прописима о раду и запошљавању, прима новчану накнаду за коју је плаћен допринос.

Члан 49.

(1) У стаж осигурања рачуна се време које осигураник, у складу са прописима о раду, проведе на обављању привремених и повремених послова, као и време које осигураник из члана 11. тачка 10) проведе на обављању привремених и повремених послова преко омладинских задруга, за које је плаћен допринос.

(2) У стаж осигурања рачуна се време за које је лице, односно осигураник из члана 15. овог закона уплаћивало допринос.

Члан 50.

(1) У стаж осигурања рачуна се време за које је осигураник из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, остварио уговорену накнаду за коју је плаћен допринос.

(2) Стаж осигурања из става 1. овог члана сразмерно се утврђује на тај начин што се износ уговорене накнаде на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана дели са најнижом основицом за плаћање доприноса која важи у моменту уплате доприноса, у складу са законом.

(3) Стаж осигурања остварен по основу утврђеним у ст. 1. и 2. овог члана, у једној календарској години може износити највише 12 месеци.

Члан 51.

Осигуранику самосталних делатности у стаж осигурања рачуна се и време за које је привремено обуставио обављање делатности, у складу са законом, ако је за то време

уплатио допринос за пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.

2. Стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем

Члан 52.

(1) Осигуранику који ради на нарочито тешким, опасним и за здравље штетним радним местима, односно пословима и осигуранику који ради на радним местима, односно пословима на којима после навршења одређених година живота не може успешно обављати своју професионалну делатност, стаж осигурања у ефективном трајању рачуна се са увећаним трајањем под условима утврђеним овим законом.

(2) Степен увећања стажа осигурања зависи од тежине, опасности и штетности рада, односно од природе посла, а може износити највише 50%.

Члан 53.

(1) Радно место односно посао на коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем је радно место односно посао на коме је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље и поред тога што су примењене све опште и посебне заштитне мере утврђене прописима.

(2) Радно место односно посао на коме се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем је и радно место односно посао на коме је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

Члан 54.

(1) Осигуранику из члана 52. став 1. овог закона, стаж осигурања рачуна се са увећаним трајањем под условом да је на радним местима односно пословима из члана 53. овог закона ефективно провео укупно најмање 10 година, односно укупно најмање пет година ако је утврђена инвалидност.

(2) Стаж осигурања се увећава само за време које је ефективно проведено на раду.

(3) Приликом утврђивања услова за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, кумулативно се узима стаж осигурања са увећаним трајањем остварен на радним местима односно пословима из члана 53. овог закона.

Члан 55.

(1) Радна места односно послове на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, поступак и начин за њихово утврђивање, као и степен увећања стажа осигурања утврђује министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања, на предлог фонда.

(2) Запосленом у Министарству унутрашњих послова, припаднику Безбедносно-информативне агенције, припаднику Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције, запосленом у органу надлежном за спољне послове који ради на одређеним пословима

под посебним условима, професионалном припаднику Војске Србије, запосленом у Управи, овлашћеном службеном лицу Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна се највише као 16 месеци стажа осигурања у зависности од тежине ових послова, под условима из члана 54. овог закона.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, надлежни министар утврђује радна места и послове на којима се запосленом у Министарству унутрашњих послова, цивилном лицу на служби у Војсци Србије и професионалном војном лицу према прописима о Војсци Србије, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна као 18 месеци стажа осигурања, споразумно са министром надлежним за послове пензијског и инвалидског осигурања.

(4) Радна места односно послови, као и степени увећања стажа осигурања из ст. 1. до 3. овог члана, подлежу ревизији најдоцније по истеку 10 година од дана њиховог утврђивања.

Члан 56.

(1) Радна места, односно послове лица из члана 55. став 2. овог закона, као и степен увећања стажа осигурања утврђује надлежни министар у складу са законом, односно директор Безбедносно-информативне агенције, споразумно са министром надлежним за послове пензијског и инвалидског осигурања.

(2) Радна места из става 1. овог члана утврђују се на основу акта о критеријумима, начину и поступку за њихово утврђивање, који доноси надлежни министар у складу са законом, односно директор Безбедносно-информативне агенције, споразумно са министром надлежним за послове пензијског и инвалидског осигурања.

(3) За припрему акта из става 2. овог члана, министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања образује стручну комисију.

(4) На акте из ст. 1. и 2. овог члана сагласност даје Влада Републике Србије.

Члан 57.

(1) Ревизијом радних места, односно послова на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и степена увећања стажа осигурања, у смислу овог закона, сматра се поновна оцена постојања услова из члана 53. овог закона на основу које се утврђује на којим радним местима, односно пословима престаје рачунање стажа осигурања с увећаним трајањем, односно мења степен увећања стажа или уводи рачунање стажа осигурања са увећаним трајањем.

(2) Ревизија радних места односно послова из става 1. овог члана врши се на начин и по поступку по којима се врши њихово утврђивање.

Члан 58.

(1) Стаж осигурања са увећаним трајањем рачуна се и осигураницима који су на раду, по основу кога су били обавезно осигурани, провели радећи у смислу члана 47. као:

осигураници с телесним оштећењем од најмање 70%, војни инвалиди од прве до шесте групе, цивилни инвалиди рата од прве до шесте групе, слепа лица, лица оболела од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних оболења, од параплегије и церебралне и дечије парализе и од мултиплекс склерозе.

(2) Осигураницима из става 1. овог члана сваких 12 месеци ефективно проведених на раду по основу кога су осигурани рачуна се, под условима утврђеним у члану 54. овог закона, као 15 месеци стажа осигурања.

Члан 59.

У стаж осигурања са увећаним трајањем осигуранику се рачуна и време проведено у својству војног осигураника и то под условима и у обиму који су утврђени прописима којима се уређује пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника.

3. Посебан стаж

Члан 60.

(1) Осигуранику - жени која је родила треће дете, по том основу урачунава се у посебни стаж време у трајању од две године.

(2) Осигуранику - жени урачунава се у посебни стаж време у трајању од: ^[1]

1) шест месеци, која је родила једно дете;

2) годину дана, која је родила двоје деце.

VIII. УТВРЂИВАЊЕ ВИСИНЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

1. Старосна и инвалидска пензија

Члан 61.

Висина старосне и инвалидске пензије одређује се тако што се лични бодови помноже са вредношћу општег бода на дан остваривања права.

Члан 62.

Лични бодови осигураника утврђују се множењем личног коефицијента осигураника и његовог пензијског стажа.

Члан 63.

(1) Годишњи лични коефицијент представља однос укупне зараде осигураника, односно основице осигурања почев од 1. јануара 1970. године за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици за исту календарску годину.

(2) Ако су зараде, односно основице осигурања унете у матичну евиденцију у нето износу доводе се у однос са просечном нето зарадом запослених у Републици, а ако су унете у матичну евиденцију у бруто износу доводе се у однос са просечном бруто зарадом запослених у Републици.

(3) Годишњи лични коефицијент представља однос укупне зараде, основице осигурања и висине уговорене накнаде осигураника, за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици за исту календарску годину.

(4) Годишњи лични коефицијент у смислу ст. 1. и 2. овог члана износи један када је зарада, основица осигурања, односно уговорена накнада у календарској години, једнака просечној заради запослених у Републици у тој календарској години.

(5) При одређивању годишњег личног коефицијента узимају се зараде, накнаде зараде, односно основице осигурања, као и уговорене накнаде које су служиле за обрачунавање и плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, на које је плаћен допринос и које су утврђене у матичној евиденцији.

(6) Годишњи лични коефицијент може износити највише пет.

(7) Податак о просечној годишњој нето заради у Републици односно просечној годишњој бруто заради у Републици из ст. 1. до 5. овог члана, објављује орган надлежан за послове статистике.

Члан 63а

(1) Изузетно од члана 63. ст. 1. и 3. овог закона, годишњи лични коефицијент за календарску годину у којој се остварује право представља однос укупне зараде, основице осигурања и висине уговорене накнаде осигураника, остварене за ту календарску годину и обрачунског износа просечне годишње зараде за исту календарску годину.

(2) Обрачунски износ просечне годишње зараде из става 1. овог члана израчунава се тако што се просечна месечна зарада у Републици за период од почетка календарске године закључно са месецом који два месеца претходи месецу у којем осигураник остварује право, помножи бројем 12.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, обрачунски износ просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у јануару и фебруару израчунава се тако што се просечна месечна зарада у Републици за јануар те године помножи бројем 12.

(4) Податак о просечној месечној заради у Републици за период од почетка календарске године до краја сваког месеца у календарској години, објављује орган надлежан за послове статистике.

(5) Податак о обрачунском износу просечне годишње зараде утврђује и објављује Фонд.

Члан 64.

(1) Осигуранику који оствари накнаду према прописима о здравственом осигурању и за време породилског одсуства, за израчунавање годишњег личног коефицијента, за време остваривања ових накнада, узима се та накнада.

(2) Осигуранику који је у периоду од 1. јануара 1970. године до 31. децембра 2002. године остварио накнаду зараде према прописима о здравственом осигурању и за време породилског одсуства, према прописима о породилском одсуству, за период

примања накнаде, износ накнаде се израчунава на основу личног коефицијента по једном часу рада за период за који је остварена зарада, односно основица осигурања и множи бројем часова проведених на боловању.

(3) Осигуранику који је у периоду од 1. јануара 1970. године до 31. децембра 2002. године остварио накнаду зараде за време породилског одсуства према прописима о породилском одсуству и накнаду зараде за време боловања проузрокованог повредом на раду, уколико је то за њега повољније, за период примања накнаде, годишњи лични коефицијент се израчунава као однос остварене зараде за часове проведене на раду из године у којој се остварује накнада, према просечној заради запослених у Републици за ту годину, која одговара времену за који је зарада остварена.

(4) Део годишњег личног коефицијента из овог члана заједно са делом годишњег личног коефицијента из члана 63. овог закона чини укупни годишњи лични коефицијент за календарску годину.

Члан 65.

Осигуранику који је у периоду од 1. јануара 1970. године до почетка примене овог закона, остварио накнаду зараде према прописима о пензијском и инвалидском осигурању за израчунавање годишњег личног коефицијента узима се основица од које је одређена та накнада а у случају накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу за израчунавање годишњег личног коефицијента узима се и остварена накнада.

Члан 66. ^[3]

(1) Осигуранику коме се не могу утврдити годишњи лични коефицијенти ни за једну календарску годину, у смислу члана 63. став 1. овог закона, годишњи лични коефицијент износи један.

(2) Осигуранику за кога у матичној евиденцији нису утврђени подаци о заради, накнади зараде, односно основици осигурања за поједине календарске године за израчунавање годишњег личног коефицијента, за те календарске године узима се вредност личног коефицијента утврђена на начин прописан чланом 67. овог закона.

(3) Осигуранику из става 2. овог члана, који нема утврђен стаж осигурања за целу календарску годину, годишњи лични коефицијент утврђује се сразмерно стажу осигурања навршеном у тој календарској години.

Члан 67.

(1) Лични коефицијент утврђује се тако што се збир годишњих личних коефицијената из чл. 63. до 66. овог закона подели са периодом (године, месеци и дани) за које су обрачунати, с тим што се свака година рачуна као 1, сваки месец као 0,0833, а сваки дан као 0,00278.

(2) Као један месец, у смислу става 1. овог члана рачуна се календарски месец, односно 30 дана.

Члан 68.

Пензијски стаж из члана 62. овог закона исказан у годинама, месецима и данима може износити највише 45 година и рачуна се на начин утврђен у члану 67. овог закона.

Члан 69.

(1) За одређивање висине старосне пензије осигуранику жени, навршен стаж осигурања увећава се за 6%. ^[4]

(2) За одређивање висине инвалидске пензије, ако је узрок инвалидности повреда на раду или професионална болест, при утврђивању личних бодова рачуна се 40 година пензијског стажа.

(3) За одређивање висине инвалидске пензије, ако је узрок инвалидности болест или повреда ван рада, при утврђивању личних бодова, додају се године пензијског стажа од дана престанка осигурања, односно уколико је осигурање престало пре дана утврђене инвалидности, у односу на дан утврђене инвалидности, тако што се:

- 1) осигуранику млађем од 53 године живота додаје $\frac{2}{3}$ пензијског стажа који му недостаје до навршених 53 године живота и $\frac{1}{2}$ пензијског стажа која недостаје осигуранику жени од 53 године живота до навршених 58 година живота, а осигуранику мушкарцу од 53 године живота до навршених 63 године живота;
- 2) осигуранику старијем од 53 године живота додаје $\frac{1}{2}$ пензијског стажа која недостаје осигуранику жени до навршених 58 година живота, а осигуранику мушкарцу до навршених 63 године живота.

(4) За одређивање висине инвалидске пензије осигуранику жени, навршен стаж осигурања и пензијски стаж из става 3. овог члана, увећава се за 6%. ^[4]

(5) Стаж из ст. 1, 3. и 4. овог члана, може се додати највише до 40 година.

(6) Осигуранику који испуњава услове за стицање права на инвалидску пензију у погледу пензијског стажа и код кога је инвалидност проузрокована делимично повредом на раду или професионалном болешћу а делимично болешћу или повредом ван рада, одређује се једна инвалидска пензија која се састоји од сразмерних делова одређених по основу повреде на раду или професионалне болести, односно по основу болести или повреде ван рада према њиховом утицају на укупну инвалидност, с тим што тако обрачуната пензија не може износити више од пензије одређене са 40 година пензијског стажа.

(7) Осигуранику код кога је инвалидност проузрокована делимично повредом на раду или професионалном болешћу, а делимично повредом ван рада или болешћу и који испуњава услове за стицање права на инвалидску пензију само по основу инвалидности проузроковане повредом на раду или професионалном болешћу инвалидска пензија се одређује у проценту са којим је на укупну инвалидност утицала повреда на раду или професионална болест.

Члан 70.

(1) Вредност општег бода је номинални износ који представља количник израчунатог збира пензија и збира личних бодова свих корисника старосне и инвалидске пензије

који су право на пензију остварили у периоду од 1. јануара 2001. до 30. јуна 2002. године.

(2) Збир пензија из става 1. овог члана одређује се на основу месечне висине пензија у последњем кварталу 2002. године.

(3) Збир личних бодова корисника из става 1. овог члана обрачунава се на начин утврђен по одредбама овог закона.

(4) Вредност општег бода из става 1. овог члана, усклађује се на начин који је прописан за усклађивање пензија.

(5) Усклађену вредност општег бода објављује фонд.

1а Превремена старосна пензија

Члан 70а

Висина превремене старосне пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије, с тим што се износ тако одређене пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец пре навршених 65 година живота.

Члан 70б

Изузетно од члана 70а овог закона, осигуранику жени се превремена старосна пензија одређује на начин како се одређује старосна пензија, с тим што се износ те пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец ранијег одласка у пензију пре навршених:

- 1) у 2015. години, 60 година и шест месеци живота;
- 2) у 2016. години, 61 годину живота;
- 3) у 2017. години, 61 годину и шест месеци живота;
- 4) у 2018. години, 62 године живота;
- 5) у 2019. години, 62 године и шест месеци живота;
- 6) у 2020. години, 63 године живота;
- 7) у 2021. години, 63 године и два месеца живота;
- 8) у 2022. години, 63 године и четири месеца живота;
- 9) у 2023. години, 63 године и шест месеци живота;
- 10) у 2024. години, 63 године и осам месеци живота;
- 11) у 2025. години, 63 године и десет месеци живота;
- 12) у 2026. години, 64 године живота;
- 13) у 2027. години, 64 године и два месеца живота;
- 14) у 2028. години, 64 године и четири месеца живота;
- 15) у 2029. години, 64 године и шест месеци живота;
- 16) у 2030. години, 64 године и осам месеци живота;
- 17) у 2031. години, 64 године и десет месеци живота.

Члан 70в

Износ превремене старосне пензије утврђен у складу са чл. 70а и 70б овог закона умањује се највише до 20,4%.

Члан 70г ^[2]

Изузетно од чл. 70а и 70б Закона, осигураницима којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који имају право на снижавање старосне границе применом члана 20. овог закона за признавање права на старосну пензију, висина превремене старосне пензије одређује се тако што се умањење врши за сваки месец ранијег одласка у пензију у односу на старосну границу утврђену снижавањем.

2. Породична пензија

Члан 71.

(1) Породична пензија одређује се од старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије која би осигуранику припадала у часу смрти, односно од пензије која је кориснику припадала у часу смрти, у проценту који се утврђује према броју чланова породице који имају право на ту пензију, и то:

1) ако пензија припада само члановима уже породице или само члановима шире породице умрлог осигураника односно корисника права одређује се у следећим процентима:

- за једног члана 70%;
- за два члана 80%;
- за три члана 90%;
- за четири члана или више чланова 100%.

2) ако пензија припада и члановима уже породице и члановима шире породице умрлог осигураника односно корисника права, члановима уже породице одређује се породична пензија према тачки 1) овог става, а члановима шире породице припада остатак до износа старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије из овог става.

(2) Ако право на породичну пензију имају брачни друг и разведени брачни друг умрлог осигураника, односно корисника права, одређује се једна породична пензија у висини која припада за једног члана породице и дели се у једнаким износима.

(3) Породична пензија из члана 15. ^[5] овог закона одређује се у износу од 100% пензије која би осигуранику припадала у часу смрти.

Члан 72.

(1) Као најмањи основ за одређивање породичне пензије узима се старосна пензија, превремена старосна пензија умрлог осигураника, односно корисника права, одређена за пензијски стаж од 20 година.

(2) Укупан износ породичне пензије не може прећи највиши износ старосне, превремене старосне пензије односно инвалидске пензије.

Члан 73.

(1) Деца без оба родитеља имају право, поред породичне пензије по једном родитељу, и на породичну пензију по другом родитељу.

(2) Пензије из става 1. овог члана одређују се као једна пензија, чији износ не може прећи највиши износ пензије, утврђен у складу с овим законом.

3. Новчана накнада за телесно оштећење

Члан 74.

(1) Висина новчане накнаде за телесно оштећење одређује се од основа који чини основ за затечене кориснике права на новчану накнаду за телесно оштећење у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених, у проценту телесног оштећења утврђеном у члану 39. овог закона.

(2) Новчана накнада за телесно оштећење припада у сталном месечном износу.

4. Накнада погребних трошкова

Члан 75.

Накнада погребних трошкова припада у висини једне и по просечне пензије у фонду у претходном кварталу, у односу на дан смрти корисника.

4а Новчана накнада за помоћ и негу другог лица

Члан 75а

Висина новчане накнаде за помоћ и негу другог лица одређује се у висини износа усклађене новчане накнаде за помоћ и негу затечених корисника овог права у осигурању запослених.

5. Најнижи и највиши износ пензије

Члан 76.

(1) Најнижи износ пензије припада осигуранику који оствари право на старосну, превремену старосну пензију односно инвалидску пензију ако му је та пензија мања од износа пензије утврђене по одредбама овог члана.

(2) Најнижи износ пензије у осигурању запослених и у осигурању самосталних делатности ванредно се усклађује од 1. јануара 2011. године за проценат којим се обезбеђује да учешће најнижег износа пензије за јануар 2011. године у просечној заради без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије у 2010. години буде веће за један процентни поен у односу на учешће најнижег износа пензије исплаћене за 2010. годину у просечној заради без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије у 2010. години. Овако усклађен износ даље се усклађује у складу са овим законом.

(3) Најнижи износ старосне, односно инвалидске пензије за осигуранике пољопривреднике утврђује се у износу од 9.000 динара на дан 1. јануара 2011. године. Овако утврђен најнижи износ пензије даље се усклађује на начин на који се усклађују пензије, у складу са овим законом.

(4) Ако осигураник има навршен стаж осигурања по различитим основама, најнижи износ пензије за осигуранике пољопривреднике утврђује се када је претежан стаж осигурања навршен у осигурању пољопривредника.

(5) Ако најнижи износ пензије из става 1. овог члана исплаћене у осигурању запослених за претходну годину износи мање од 27% од износа просечне зараде запослених без пореза и доприноса на територији Републике у претходној години, за кориснике у осигурању запослених и у осигурању самосталних делатности најнижи износ пензије ванредно се усклађује од 1. јануара текуће године за проценат којим се обезбеђује да се најнижи износ пензије за претходну годину доведе на ниво од 27% просечне зараде без пореза и доприноса у претходној години. ^[1]

Члан 77.

Осигуранику који је остварио право на инострани део пензије према међународном уговору припада износ у висини разлике до најнижег износа пензије ако му је износ пензије, утврђен по овом закону, и иностране пензије обрачунате према важећем девизном курсу на дан остваривања права, мањи од износа најниже пензије одређене према члану 76. овог закона.

Члан 78.

Највиши износ пензије одређује се тако што лични коефицијент не може износити више од 3,8.

6. Старосна и инвалидска пензија за одређене категорије осигураника

Члан 79.

(1) Осигуранику из члана 43. овог закона, старосна односно инвалидска пензија одређује се у складу са одредбама члана 61. овог закона, а лични бодови утврђују се на начин предвиђен чл. 62. до 70. овог закона.

(2) Изузетно од члана 63. став 1, члана 64. ст. 2. и 3. и члана 65. овог закона, осигуранику из члана 43. овог закона, за израчунавање годишњег личног коефицијента не узима се период од 1. јануара 1970. године већ период од 1. јануара 1996. године.

(3) Износ пензије утврђен на начин из ст. 1. и 2. овог члана увећан за 20%, представља укупан износ пензије за осигуранике из члана 43. овог закона.

(4) На начин из става 2. овог члана утврђује се годишњи лични коефицијент и за друге запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, припаднике Војнобезбедносне и Војнообавештајне агенције под условом да у том органу имају навршених најмање 20 година стажа осигурања.

(5) Износ пензије из ст. 1. до 4. овог члана не може бити већи од износа утврђеног у члану 78. овог закона.

IX. УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈЕ И НОВЧАНЕ НАКНАДЕ

Члан 80. ¹⁶¹

- (1) Пензија се од 1. априла текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.
- (2) Изузетно од става 1. овог члана, ако бруто домаћи производ у претходној календарској години реално порасте изнад 4%, пензија се усклађује од 1. априла текуће године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља разлику између реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години и стопе од 4%.
- (3) Пензија се од 1. октобра текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.
- (4) Исплата усклађене пензије тече од исплате априлске односно октобарске пензије.
- (5) Усклађивање пензије врши се на основу података републичког органа надлежног за послове статистике о кретању потрошачких цена за период октобар претходне године - март текуће године, односно за период април - септембар текуће године, као и о кретању бруто домаћег производа.

Члан 80а

- (1) Изузетно од члана 80. ст. 1. до 3. овог закона, пензија се усклађује:
 - у априлу 2014. године, тако што ће се повећати за 0,5%;
 - у октобру 2014. године, тако што ће се повећати за 1% .

(2) Ако, у складу са законом којим се уређује буџетски систем, до 1. јула 2014. године не буде донет пропис којим ће се уредити уједначавање нивоа плата, односно зарада запослених у јавном сектору, усклађивање пензије у октобру 2014. године неће се вршити на начин прописан ставом 1. овог члана, већ ће се вршити у складу са прописима којима се уређује буџетски систем.

Члан 80б

Изузетно од члана 80. овог закона, до достизања финансијске одрживости система пензијског и инвалидског осигурања, пензије ће се усклађивати на начин утврђен прописима којима се уређује буџет и буџетски систем.

Члан 81.

Новчане накнаде усклађују се на начин предвиђен за усклађивање пензија.

Х. ОСТВАРИВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

1. Остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања

Члан 82.

Права из пензијског и инвалидског осигурања остварују се код фонда.

Члан 82а

- (1) Право на старосну пензију, превремену старосну пензију остварује се после престанка осигурања.
- (2) Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана сматра се и ранији престанак осигурања, ако се лице у тренутку подношења захтева налази у осигурању, ако су услови за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију исти у тренутку подношења захтева и ранијег престанка осигурања.
- (3) Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана за осигураника који истовремено испуњава услове за осигурање по више основа сматра се престанак осигурања по основу кога је приоритетно осигуран у складу са чланом 10. овог закона.
- (4) Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних предузетника, право на старосну пензију, превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију.

Члан 83.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 84.

- (1) Права из пензијског и инвалидског осигурања остварују се од дана поднетог захтева, а најраније шест месеци пре тог дана.
- (2) Права из пензијског и инвалидског осигурања која се остварују у фонду обезбеђују се у поступку предвиђеном законом којим је уређен општи управни поступак, ако овим законом није друкчије уређено.

Члан 85.

- (1) Пензијски стаж и зараде, накнаде, уговорне накнаде, односно основице осигурања, као и друге чињенице од утицаја на стицање и утврђивање права, осим налаза, мишљења и оцене органа вештачења, узимају се у обзир при остваривању права из пензијског и инвалидског осигурања, на основу података утврђених у матичној евиденцији.
- (2) Пензијски стаж се не може утврђивати на основу изјава сведока.

Члан 86.

Питање накнаде дела пензије у случају када је пензијски стаж утврђен код фонда војних осигураника после 1. јануара 1973. године и код фонда регулисаће се споразумом тих фондова.

Члан 87.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 88.

(1) Поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања и за утврђивање пензијског стажа покреће се на захтев осигураника, односно на захтев члана породице за остваривање права на породичну пензију.

(2) У поступку из става 1. овог члана фонд је дужан да осигураницима и корисницима права пружа стручну помоћ.

(3) Корисник права је дужан да фонду благовремено пријави промену која је од утицаја на право односно обим коришћења тог права.

Члан 89.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 90.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 91.

Чињенице које се, у складу са законом, не утврђују у матичној евиденцији, а које су од значаја за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, утврђују се у поступку решавања о тим правима.

Члан 92.

У поступку за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања у фонду обезбеђује се двостепеност.

Члан 93.

(1) Када је за решавање о праву из пензијског и инвалидског осигурања потребно утврђивање постојања инвалидности, телесног оштећења, потребе за помоћи и негом другог лица узрока инвалидности и телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталан живот и рад, фонд решењем утврђује те чињенице на основу налаза, мишљења и оцене органа вештачења чије се образовање и начин рада уређује општим актом фонда.

(2) Налаз, мишљење и оцена из става 1. овог члана подлеже контроли коју врши орган фонда утврђен општим актом из става 1. овог члана.

(3) На акт из става 1. овог члана сагласност даје министар надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања и министар надлежан за послове здравља.

(4) У обављању контроле из става 2. овог члана, може се дати сагласност или примедба. Примедба којом се указује на уочене недостатке и даје упутство за њихово отклањање, обавезна је за органе који су вршили вештачење.

Члан 94.

(1) Поступак за остваривање права по основу инвалидности покреће се на захтев осигураника на основу предлога за утврђивање инвалидности, у складу са општим актом фонда.

(2) Предлог из става 1. овог члана даје изабрани лекар, у складу са законом.

Члан 94а

Ако је осигураник, у току привремене спречености за рад, поднео захтев за покретање поступка за остваривање права по основу инвалидности, или је од стране изабраног лекара, односно лекарске комисије, у складу са законом, упућен на оцену радне способности, Фонд обезбеђује средства за исплату накнаде зараде због привремене спречености за рад почев од 61. дана од дана покретања поступка, уколико је утврђен губитак радне способности.

Члан 95.

(1) Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење и права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица покреће се на захтев осигураника односно корисника права, на основу медицинске документације.

(2) Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење и права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица покреће се и по службеној дужности на основу мишљења органа вештачења датог приликом вештачења о инвалидности, у складу са општим актом фонда.

Члан 96.

Промене у стању инвалидности, потребе за помоћи и негом другог лица и телесног оштећења које су од утицаја на право признато правноснажним решењем, утврђују се у поступку покренутом на захтев осигураника, корисника права, односно по службеној дужности, у складу са општим актом Фонда.

Члан 97.

Као дан настанка инвалидности, телесног оштећења и потребе за помоћи и негом другог лица узима се дан када је на основу прегледа дат налаз, мишљење и оцена органа вештачења у првостепеном поступку, односно неки ранији дан за који постоји одговарајућа медицинска документација.

Члан 98.

(1) Решење о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу доноси орган фонда одређен општим актом фонда.

(2) Првостепено решење из става 1. овог члана подлеже претходној контроли коју врши орган утврђен општим актом фонда.

Члан 98а ¹⁷¹

(1) Ако су испуњени услови за остваривање права на пензију, али се, на основу чињеница и података утврђених у матичној евиденцији, не може одлучити о коначном износу пензије, доноси се привремено решење о аконтативном износу пензије, у коме мора бити изричито наглашено из којих разлога није могуће одредити коначан износ пензије.

(2) Аконтативан износ пензије одређује се према подацима којима располаже Фонд и усклађује се на начин предвиђен за усклађивање пензија.

(3) Након утврђивања недостајућих чињеница и података, привремено решење из става 1. овог члана се, по службеној дужности, замењује решењем којим се одређује коначан износ пензије, од дана утврђивања права на пензију.

(4) У случају да у року од три године од дана правноснажности привременог решења из става 1. овог члана нису утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаје коначан, о чему се доноси решење по службеној дужности.

(5) Ако се утврди да је кориснику исплаћен мањи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће исплату износа разлике извршити кориснику у целости одједном.

(6) Ако се утврди да је кориснику исплаћен већи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд доноси решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа. О начину повраћаја, Фонд и корисник пензије споразумевају се.

(7) Уколико се Фонд и корисник не споразумеју о начину повраћаја износа разлике из става 6. овог члана, Фонд ће вршити обуставу до 1/3 месечног износа пензије, све док се на тај начин износ разлике не измири.

Члан 99.

(1) Против првостепеног решења може се изјавити жалба органу одређеном општим актом фонда у року од 15 дана од дана пријема решења.

(2) Жалба не одлаже извршење решења осим ако се њом побија утврђена инвалидност.

Члан 100.

(1) Првостепено решење фонда подлеже ревизији коју врши орган одређен општим актом фонда.

(2) Ревизијом се може испитати и правилност налаза, мишљења и оцене које дају органи вештачења.

(3) Ревизија не одлаже извршење решења.

Члан 101.

(1) Ако је против првостепеног решења изјављена жалба, о ревизији и жалби решава се истим решењем.

(2) Ако против првостепеног решења није изјављена жалба, а ревизија не буде извршена у року од три месеца од дана истека рока за жалбу, сматра се да је ревизија извршена и дата сагласност на то решење.

Члан 102.

(1) У вршењу ревизије на првостепено решење може се дати сагласност, односно првостепено решење може се изменити, поништити или укинути.

(2) Ако је првостепено решење поништено или укинуто, ревизијом се испитује само да ли је ново решење у складу са разлозима због којих је раније првостепено решење поништено или укинуто.

Члан 103.

Против решења фонда донетог по жалби, односно у вршењу ревизије о правима из пензијског и инвалидског осигурања и против коначног решења о подацима утврђеним у матичној евиденцији, може се покренути управни спор код надлежног суда.

Члан 104.

(1) Против коначног решења фонда, у случајевима када нису испуњени услови за понављање поступка по закону којим је уређен општи управни поступак, или су протекли рокови за понављање поступка по том закону, поступак се може поновити:

1) ако се сазна за нове чињенице, односно нађе или стекне могућност да се употребе нови докази који би сами, или у вези са већ употребљеним доказима, могли довести до другачијег решења;

2) када је пропуштено да се у ранијем поступку изнесе нека чињеница, односно доказ који може довести до другачијег решења.

(2) Понављање поступка покреће се на предлог осигураника или по службеној дужности.

(3) Ако је предлог за понављање поступка поднет, односно поступак понављања покренут у року од пет година од дана достављања решења осигураннику, у поновљеном поступку примењују се прописи који су важили у време доношења решења по коме се поступак понавља. Ако је предлог поднет, односно поступак понављања покренут по истеку тог рока, у поновљеном поступку примењују се прописи који важе у време подношења предлога за понављање поступка, односно у време покретања тог поступка по службеној дужности.

(4) На основу података прибављених у ранијем и поновљеном поступку, надлежни орган новим решењем може раније решење које је било предмет понављања оставити на снази или га заменити новим решењем којим се укида раније решење.

Члан 105.

- (1) Правоснажно решење фонда може се изменити новим решењем ако је њиме повређен закон или општи акт фонда на штету осигураника односно корисника права или ако је о неком правном питању доцније заузето правно схватање повољније за осигураника.
- (2) Ново решење ће се донети и ако се сазна за чињенице које су од утицаја на право осигураника, а које су настале после доношења решења.
- (3) Права утврђена решењем донетим у поступку измене припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева за измену решења, односно од дана доношења решења у поступку за измену покренутом по службеној дужности.
- (4) Код поновног решавања о праву осигураника односно корисника права, према ставу 1. овог члана примењују се прописи који су важили у часу доношења коначног решења. Ако се решава о праву према ставу 2. овог члана примениће се прописи који важе у време покретања поступка.

Члан 106.

У споровима сукоба надлежности у поступку за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања до којих дође између фонда и послодаваца, надлежан је Врховни касациони суд.

2. Коришћење права из пензијског и инвалидског осигурања

Члан 107.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 101/10)

Члан 108.

- (1) Пензије и новчане накнаде утврђују се у месечном износу и исплаћују уназад, **по динамици утврђеној општим актом Фонда.**
- (2) Корисник пензије и новчане накнаде може да овласти **пуномоћника** да у његово име прима пензију или новчану накнаду.
- (3) **Пуномоћје из става 2. овог члана мора бити оверено и важи до његовог опозива од стране корисника, односно до дана смрти корисника.**
- (4) **Фонд је дужан да кориснику права који је лишен пословне способности, односно стављен под старатељство другог лица, исплаћује износе пензије, односно новчане накнаде у складу са одлуком надлежне установе.**
- (5) **Фонд је дужан да кориснику права који је смештен у установу социјалне заштите, на његов захтев, ради покривања трошкова смештаја, исплаћује износ пензије, односно новчане накнаде на рачун који је утврђен у одлуци надлежне установе.**
- (6) **Лице из ст. 2. и 5. и старалац лица из става 4. овог члана дужни су да Фонду у року од 15 дана пријаве промену која је од утицаја на право, односно обим коришћења права.**

(7) Корисник пензије и новчане накнаде дужан је да, на захтев Фонда, достави уверење о животу.

Члан 109. ¹⁸¹

(1) Фонд је дужан да кориснику права исплаћује износе пензије, односно новчане накнаде у Републици Србији.

(2) Исплата из члана 1. овог става ¹⁹¹ врши се преко банке.

(3) Фонд закључује уговор са банком ради регулисања међусобних односа у вези са начином, условима исплате и повраћајем пензија, односно новчаних накнада.

(4) Банка је обавезна да износе пензије, односно новчане накнаде који су исплаћени након смрти корисника, врати Фонду на његов захтев, односно не може из тих износа намирити своја потраживања која има према кориснику права.

(5) Банка одговара за насталу штету ако не поступи на начин утврђен у ставу 4. овог члана.

Члан 110.

(1) Права из пензијског и инвалидског осигурања престају када, у току њиховог коришћења, престану да постоје услови за стицање и остваривање тих права.

(2) Права из става 1. овог члана престају и кад корисник оствари право из овог осигурања код организације за обавезно пензијско и инвалидско осигурање државе која је формирана на подручју претходне Југославије, ако међународним уговором није другачије одређено.

(3) Кориснику пензије из става 2. овог члана који испуњава услове за стицање права на пензију прописане овим законом поново се утврђује право на пензију, при чему се не узима у обзир пензијски стаж на основу кога је организација за обавезно пензијско и инвалидско осигурање државе формиране на подручју претходне Југославије утврдила право на пензију.

Члан 111.

(1) Старосна пензија, превремена старосна пензија исплаћује се од дана испуњења услова, ако је захтев поднет у року од шест месеци од дана испуњења услова прописаних за стицање права, односно од дана престанка осигурања, а ако је захтев поднет по истеку тога рока, од дана подношења захтева и за шест месеци уназад.

(2) Породична пензија исплаћује се од дана утврђеног у ставу 1. овог члана, под условом да подносилац захтева у том периоду није био у осигурању.

Члан 112.

(1) Осигуранику који право на инвалидску пензију остварује у поступку покренутом у току трајања осигурања, инвалидска пензија исплаћује се од дана престанка осигурања, а најраније од дана достављања правоснажног решења о утврђеној инвалидности послодавцу.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, инвалидска пензија исплаћује се и пре правоснажности решења о утврђеној инвалидности у случају престанка осигурања због престанка потребе за радом лица, као и престанка запослења због стечаја, ликвидације, односно у свим случајевима престанка рада послодавца, а најраније шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је инвалидност постојала пре подношења захтева.

(3) Када се право на инвалидску пензију остварује после престанка запослења односно осигурања, а инвалидност је постојала пре подношења захтева, инвалидска пензија исплаћује се од дана настанка инвалидности, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева.

Члан 113.

Новчана накнада за телесно оштећење исплаћује се од дана настанка телесног оштећења, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је телесно оштећење постојало пре подношења захтева.

Члан 114.

Осигураник односно корисник права на новчану накнаду за телесно оштећење који по посебним прописима стекне право на новчану накнаду по основу истог телесног оштећења може по сопственом избору да користи само једно од тих права, ако посебним прописима није друкчије одређено.

Члан 115.

Ако у стању инвалидности, односно степену телесног оштећења наступе промене које су од утицаја на утврђена права, та права престају, мењају се односно стичу се нова права, и то:

- 1) ако је промена утврђена на захтев осигураника - од првог дана наредног месеца по подношењу захтева;
- 2) ако је промена утврђена на захтев осигураника настала после поднетог захтева - од првог дана наредног месеца после настале промене;
- 3) ако је промена утврђена по службеној дужности од првог дана наредног месеца по доношењу првостепеног решења о одређивању права по основу утврђене промене.

Члан 116.

(1) Породична пензија исплаћује се као једна пензија и када је одређена за више корисника, ако корисници не захтевају да им се пензија исплаћује одвојено.

(2) Ако породична пензија припада само члановима уже породице или само члановима шире породице, а неки од њих живе одвојено, укупна породична пензија дели се на једнаке делове.

(3) Ако породична пензија припада и члановима уже породице и члановима шире породице, а неки од њих живе одвојено, та пензија се претходно дели на део који

припада члановима уже породице и део који припада члановима шире породице, па се сваки део даље распоређује на једнаке делове.

Члан 117.

- (1) Ако породичну пензију користе два или више чланова породице, па неком од њих престане право на пензију, осталим члановима који имају право на породичну пензију поново се одређује висина пензије. Тако одређена висина пензије припада од првог наредног дана у односу на дан када је кориснику престало право на пензију.
- (2) Кориснику породичне пензије који стекне својство осигураника обуставља се исплата породичне пензије.
- (3) Кориснику породичне пензије, који стекне својство осигураника по основу члана 11. тач. 9) и 10) и члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, обуставља се исплата породичне пензије, након утврђивања стажа осигурања за период утврђеног стажа осигурања.
- (4) Изузетно од ст. 2. и 3. овог члана, кориснику породичне пензије не обуставља се исплата породичне пензије у случају када је остварио уговорену накнаду на месечном нивоу у износу нижем од најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.
- (5) Ако се исплата породичне пензије обустави, или ако право које припада поједином члану породице мирује, породична пензија се поново не одређује.
- (6) Ако се кориснику породичне пензије, због запослења, односно обављања делатности по основу које је обавезно осигуран или због коришћења старосне, превремене старосне пензије или инвалидске пензије, не исплаћује породична пензија која му припада, осталим члановима уже породице исплаћује се за то време породична пензија у висини која се одређује као да корисник пензије нема право на породичну пензију.

Члан 118.

- (1) Право на породичну пензију престаје члану породице који услед настале промене више не испуњава услове за стицање и коришћење тог права.
- (2) Право на породичну пензију престаје члану породице ако је правоснажном пресудом осуђен за смрт лица по основу кога остварује, односно користи право.

Члан 119.

Ако осигураник, односно корисник пензије, стекне право на две или више пензија на територији Републике, може користити само једну од тих пензија, и то по сопственом избору.

Члан 120. ^[10]

Осигураник који нема уплаћене доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за цео период у коме је био обавезно осигуран, права из пензијског и инвалидског

осигурања остварује и користи сразмерно периодима осигурања за које су уплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 121.

(1) Корисник старосне пензије, превремене старосне пензије који се запосли на територији Републике, односно обавља самосталну делатност по основу које је обавезно осигуран на територији Републике, има право по престанку тог запослења односно обављања те самосталне делатности, на поновно одређивање пензије ако је био у осигурању најмање годину дана.

(2) Кориснику права из става 1. овог члана утврђује се повољнији износ пензије.

Члан 122.

(1) Дospelи месечни износи новчаних давања на основу утврђених права из пензијског и инвалидског осигурања не исплаћују се кориснику који се без оправданих разлога у одређеном року не одазове позиву за преглед ради поновног утврђивања стања инвалидности, степена телесног оштећења, за све време док се не одазове позиву.

(2) Месечни износи обустављени према ставу 1. овог члана исплаћују се накнадно кориснику који се одазове позиву у року од 30 дана од дана одређеног за преглед.

(3) Кориснику који се одазове позиву по истеку рока из става 2. овог члана, обустављени месечни износи примања не исплаћују се, а исплата примања успоставља се од првог дана наредног месеца после одазивања позиву.

Члан 123.

(1) Кориснику који благовремено не достави уверење о животу, овлашћење, потврду о школовању, или обавештење о промени података који се не могу прибавити/проверити по службеној дужности, а који су од утицаја на право, односно обим коришћења тог права обуставља се исплата доспелих месечних износа пензија, односно новчаних накнада.

(2) Дospelи месечни износи пензија, новчаних накнада, који нису могли бити исплаћени због околности из става 1. овог члана, накнадно ће се исплатити највише за 12 месеци уназад рачунајући од дана када, по престанку деловања тих околности, корисник поднесе захтев за исплату.

Члан 124.

Фонд исплаћује пензију, односно новчану накнаду кориснику права који има пребивалиште у иностранству, у складу са међународним уговором, односно под условом реципроцитета.

Члан 124а

Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица не може се остварити ако се право на такву новчану накнаду остварује по другом основу.

XI. МАТИЧНА ЕВИДЕНЦИЈА О ОСИГУРАНИЦИМА И КОРИСНИЦИМА ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Члан 125.

- (1) Фонд води матичну евиденцију о осигураницима, обвезницима плаћања доприноса и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања.
- (2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, матичну евиденцију за запослене у органу надлежном за унутрашње послове води тај орган односно Безбедоносно-информативна агенција за њене припаднике, на начин утврђен овим законом.
- (3) Фонд врши контролу вођења евиденције из става 2. овог члана.

Члан 126. ^[11]

- (1) Матична евиденција се води по прописаним јединственим методолошким принципима.
- (2) Подаци се **преузимају, односно** уносе у матичну евиденцију према прописаном јединственом кодексу шифара.
- (3) Подаци се **преузимају, односно** уносе у матичну евиденцију у електронској форми на основу службених евиденција министарства надлежног за послове државне управе и локалне самоуправе, Централног регистра обавезног социјалног осигурања, Пореске управе, Фонда, других државних органа и организација и послодаваца, као и на основу јавних исправа и других доказа заснованих на документацији и евиденцијама које се воде у складу са законом, достављених у електронској форми, путем средстава за електронску обраду података или на други начин.
- (4) Акте из ст. 1. и 2. овог члана доноси Влада.

Члан 127.

(1) Фонд аутоматски електронским путем из службених евиденција државних органа и организација преузима следеће податке:

- 1) јединствени матични број грађана, презиме и име и историјат промена тих података са датумом промене, евиденциони број за стране држављане, име једног родитеља, пол, промена пола, дан, месец и година рођења, држављанство, дан, месец и година склапања, односно престанка брака, дан, месец и година смрти;
- 2) општина, место и адреса пребивалишта, односно боравишта, привремени боравак у иностранству, историјат пребивалишта, односно боравишта са датумом извршених пријава, поседовање биометријских докумената;
- 3) историјат радно-правног статуса лица, односно делатности којима се физичка и правна лица баве, порески идентификациони број, висина

прихода по свим основима и уплаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, стање дуга на пореским рачунима, о измиренем пореском дугу пореског обвезника, привремени прекид у пословању, спреченост за рад и исплаћена давања, повреда на раду и ван рада, о поседу обрадивог земљишта и структури фондова који су у вези са основом осигурања, о члановима домаћинства;

4) период незапослености, период примања новчане, односно привремене накнаде за време незапослености;

5) друге податке који су неспорно од утицаја на стицање, коришћење и престанак права.

(2) Подаци се електронски преузимају повезивањем база података службених евиденција органа и организација из става 1. овог члана, без сагласности лица, а заштита података се обезбеђује у складу са законом и општим актом Фонда.

Члан 128.

У матичну евиденцију уносе се подаци о:

- 1) осигураницима;
- 2) корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања;
- 3) обвезницима плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 129.

(1) У матичну евиденцију уносе се следећи подаци о осигураницима:

- 1) презиме и име;
- 2) јединствени матични број грађана и порески идентификациони број;
- 3) пол;
- 4) дан, месец и година рођења;
- 5) занимање;
- 6) школска спрема;
- 7) основ осигурања;
- 8) датум стицања и престанка својства осигураника;
- 8а) о мировању својства осигураника пољопривредника, односно утврђеним периодима мировања осигурања;
- 9) о стажу осигурања, зарадама, накнадама зарада, односно основицама осигурања, уговореним накнадама и другим накнадама које служе за одређивање висине права;
- 10) о броју месеци, односно дана проведених на раду и броју месеци, односно дана за које су исплаћене накнаде;
- 11) о висини уплаћеног доприноса;

12) да ли је осигураник корисник пензије;

13) о обвезнику плаћања доприноса;

14) о пензијском стажу - по врстама;

15) о осигураницима с телесним оштећењем од најмање 70%, војним инвалидима од прве до шесте групе, цивилним инвалидима рата од прве до шесте групе, слепим лицима и лицима оболелим од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења, параплегије, церебралне и дечије парализе и мултиплекс склерозе.

(2) За осигуранике који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у матичној евиденцији евидентирају се подаци о стажу осигурања, односно о времену проведеном на тим радним местима, односно пословима и степену увећања стажа.

(3) Осигураницима који немају јединствен матични број грађана фонд одређује лични број.

Члан 130.

(1) У матичну евиденцију, поред података из члана 129. став 1. тач. 1)-4) овог закона, уносе се и следећи подаци о корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања:

1) о врсти пензије, односно новчане накнаде;

2) о правном основу за утврђивање пензије, односно новчане накнаде;

3) о датуму стицања права на пензију, односно новчану накнаду и датуму почетка исплате, обуставе и поновне исплате пензије, односно новчане накнаде, као и о правном основу за обуставу, односно поновну исплату пензије, односно новчане накнаде;

4) о инвалидности, узроку инвалидности и дијагнози;

5) о степену и узроку телесног оштећења;

6) о износу пензије, односно новчане накнаде на дан остваривања права;

7) о износу исплаћене пензије, односно новчане накнаде;

8) о смрти корисника права.

(2) У матичну евиденцију уносе се и подаци о сродству корисника породичне пензије са умрлим осигураником, односно корисником пензије по основу кога је остварено право на породичну пензију.

Члан 130а

(1) Кориснику права из пензијског и инвалидског осигурања Фонд издаје пензионерску картицу.

(2) Услови и начин издавања и коришћења, као и изглед и садржај пензионерске картице, утврђују се општим актом Фонда.

(3) Пензионерску картицу из става 1. овог члана израђује и штампа Народна банка Србије - Завод за израду новчаница и кованог новца.

Члан 131.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 132.

Фонд утврђује у матичној евиденцији податке о:

1) стажу осигурања, заради, накнади зараде, односно основици осигурања и висини уплаћеног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и промени наведених података;

2) висини исплаћене уговорене накнаде, месецу и години за коју је исплаћена, основу за исплату, категорији осигураника, висини уплаћеног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и стажу осигурања по том основу, датуму исплате уговорене накнаде и уплате доприноса, као и промени наведених података;

3) износу исплаћених новчаних накнада по основу инвалидског осигурања и промени наведеног податка;

4) пензијском стажу;

5) пензијском стажу навршеном у иностранству;

6) смрти корисника права.

Члан 133.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 134.

(1) За тачност података у евиденцији и документацији, односно јавној исправи на основу којих се подаци уносе у матичну евиденцију, одговорни су органи у чијој надлежности је вођење евиденције, односно издавање јавне исправе.

(2) Уколико постоји неслагање података садржаних у евиденцијама, документацији и јавним исправама из става 1. овог члана, Фонд је дужан да након провере података увидом у евиденције, документацију и јавне исправе, изврши унос тачног податка у матичну евиденцију након усаглашавања података са надлежним органом, односно организацијом.

Члан 135.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 136.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 137.

- (1) Лице за које обвезник подношења пријава није поднео пријаву на осигурање може поднети захтев за утврђивање својства осигураника.
- (2) Захтев из става 1. овог члана може поднети и обвезник подношења пријаве.
- (3) Фонд ће покренути поступак за утврђивање својства осигураника када пријава на осигурање није поднесена за лице које има право на пензијско и инвалидско осигурање.**
- (4) У случајевима из ст. 1. до 3. овог члана фонд доноси писмено решење о утврђивању својства осигураника.
- (5) Изузетно од става 4. овог члана, уколико се својство осигураника утврђује на основу одлуке надлежног органа, односно организације, на основу уписа у регистар надлежног органа, савеза, удружења или организације, или на основу обављања уговорених послова из члана 11. став 1. тач. 9) и 10) и члана 12. став 1. тачка 3) Закона, као и у другим случајевима у којима постоји континуитет осигурања, Фонд утврђује својство осигураника уношењем података у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања и матичну евиденцију о осигураницима, без доношења решења.**
- (6) Обвезник подношења пријаве дужан је да, на основу решења из става 4. овог члана којим је утврђено својство осигураника, поднесе пријаву на осигурање.
- (7) Изузетно од става 6. овог члана, Фонд сачињава пријаву на осигурање када је не може поднети обвезник подношења пријаве.
- (8) Одредбе ст. 1. до 7. овог члана примењују се и у случају кад обвезник подношења одјаве осигурања није поднео одјаву осигурања.

Члан 138.

- (1) Лицу коме својство осигураника није утврђено у роковима одређеним за подношење пријаве на осигурање, то својство може се утврдити најраније од 1. јануара 1965. године, на начин утврђен овим законом и општим актом Фонда.
- (2) На акт из става 1. овог члана сагласност даје Влада.
- (3) Својство осигураника, основ осигурања, зараде, накнаде, уговорене накнаде и висина уплаћеног доприноса не могу се утврђивати на основу изјава сведока.

Члан 139.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 140.

- (1) Својство осигураника, стаж осигурања, зараде, накнаде зараде, основице осигурања, односно уговорене накнаде које се узимају за утврђивање висине права, утврђује Фонд.**
- (2) Осигуранику за кога је допринос обрачунат и уплаћен на основицу, зараду или део зараде са закашњењем у текућој календарској години за претходну или неку другу календарску годину у матичну евиденцију за утврђивање годишњег личног

коэффицијента за претходну или неку ранију календарску годину уноси се основица за месец за који је допринос плаћен, односно зарада или део зараде која му је припадала за месец за који је допринос плаћен.

(3) На начин из става 2. овог члана уноси се и износ доприноса.

(4) Одредбе ст. 2. и 3. овог члана неће се примењивати у случају кад је допринос обрачунат и плаћен на основицу, зараду или део зараде закључно са 31. јануаром текуће године за претходну годину, односно у случају када су исплаћена зарада или део зараде мањи од зараде која му је припадала за месец за који је допринос плаћен.

Члан 141.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 142.

(1) Фонд је дужан да осигуранику, на његов захтев, изда уверење о подацима унесеним у матичну евиденцију о осигураницима.

(2) Уверење из става 1. овог члана има својство јавне исправе.

(3) Осигураник има право да захтева да фонд донесе решење о подацима о осигурању, пензијском стажу, зарадама, накнадама зараде, односно основицама осигурања, односно уговореним накнадама и другим накнадама и висини уплаћених доприноса, унетим у матичну евиденцију.

(4) Фонд је дужан да решење из става 3. овог члана донесе у року од 15 дана од дана пријема захтева.

Члан 143.

(1) Подаци унети у матичну евиденцију, на начин утврђен овим законом, могу се накнадно мењати у следећим случајевима:

1) ако надлежни орган накнадно, у прописаном поступку, утврди промену података;

2) ако су подаци о осигурању, пензијском стажу, стажу осигурања, зарадама, накнадама зарада, уговореним накнадама, односно основицама осигурања који служе за утврђивање висине права, као и подаци о висини уплаћених доприноса унети у матичну евиденцију на основу лажних исправа;

3) ако се накнадно, провером података или на други начин, утврди да су у матичну евиденцију унети нетачни или непотпуни подаци.

(2) Промена података унетих у матичну евиденцију врши се на основу одговарајуће пријаве промене података, по поступку утврђеним овим законом.

Члан 144.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 145.

Фонд је дужан да податке из члана 132. Закона унесе у матичну евиденцију према динамици преузимања тих података од надлежних органа и организација, а најкасније до краја фебруара текуће године за претходну годину.

Члан 146.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 147. ^[11]

(1) Подаци унети у матичну евиденцију на начин прописан овим законом чувају се у електронској форми, у складу са законом.

(2) На захтев осигураника, Фонд издаје оверен испис података из става 1. овог члана.

Члан 148.

Уништавање оригиналних пријава на основу којих су подаци унети у матичну евиденцију врши стручна комисија коју образује фонд.

Члан 149.

(1) Подаци садржани у матичној евиденцији користе се и за статистичка истраживања.

(2) Фонд најмање једном годишње, објављује податке из става 1. овог члана.

(3) Подаци садржани у матичној евиденцији достављају се другим државним органима и организацијама, односно органима локалне самоуправе, ради извршавања поверених послова на њихово тражење, правним лицима преко којих се врши исплата корисницима, као и правним лицима за чији рачун се врши обустава исплате пензије, у складу са уговором о пословној сарадњи.

(3) Заштита података из матичне евиденције обезбеђује се у складу са законом и уређује општим актом Фонда.

XII. ОРГАНИЗАЦИЈА

Члан 150.

(1) Пензијско и инвалидско осигурање обезбеђује и спроводи фонд.

(2) Фонд је правно лице са статусом организације за обавезно социјално осигурање у коме се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања и обезбеђују средства за ово осигурање.

Члан 151.

(1) Фонд:

1) осигурава на пензијско и инвалидско осигурање лица која се укључују у ово осигурање;

2) брисана ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

3) утврђује основице за плаћање доприноса у складу са овим законом;

- 4) обезбеђује наменско и економично коришћење средстава, ствара резерве за осигурање и стара се о увећању средстава на економским основама;
- 5) обезбеђује непосредно, ефикасно, рационално и законито остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања и организује обављање послова за спровођење осигурања;
- 6) **врши проверу тачности свих података из службених евиденција Фонда од значаја за стицање, коришћење и престанак права;**
- 7) организује и спроводи пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом;
- 8) обавља друге послове, у складу са законом и статутом фонда.

(2) Тачност података из става 1. тачка б) овог члана проверава се прибављањем података непосредно од власника (имаоца) података, повезивањем службених евиденција, односно електронском разменом података са државним органима и организацијама које њима располажу.

Члан 152.

- (1) Права из члана 150. овог закона остварују се и обезбеђују у фонду .
- (2) Покрајински фонд за пензијско и инвалидско осигурање, као организациона јединица фонда из става 1. овог члана, поред послова утврђених статутом фонда обавља и:
 - 1) припрему и израду материјала за преговоре са иностраним носиоцима пензијског и инвалидског осигурања;
 - 2) послове дијагностике ради провере медицинске документације;
 - 3) послове у вези са стажом осигурања са увећаним трајањем;
 - 4) послове у вези са обезбеђивањем друштвеног стандарда корисника права;
 - 5) врши статистичка и друга истраживања у области пензијског и инвалидског осигурања;
 - 6) остварује сарадњу са надлежним покрајинским органом, нарочито у погледу размене података и искустава, као и са савезом пензионера и савезима синдиката образованим на нивоу аутономне покрајине.

Члан 153.

Фондом из члана 152. став 1. управљају представници осигураника, послодаваца и корисника права.

Члан 154.

Органи фонда су управни одбор и директор.

Члан 155.

Управни одбор фонда има седам чланова, које именује и разрешава Влада Републике Србије и то:

- 1) четири члана на предлог министра надлежног за послове пензијског и инвалидског осигурања и министра надлежног за послове финансија;
- 2) једног члана из реда осигураника, на предлог репрезентативног синдиката основаног на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад, који има највећи број чланова;
- 3) једног члана из реда послодаваца, на предлог репрезентативног удружења послодаваца основаног на нивоу Републике, у складу са законом којим се уређује рад, које има највећи број чланова;
- 4) једног члана из реда корисника права, на предлог савеза пензионера основаног на нивоу Републике, које има највећи број чланова. Савез пензионера подноси доказ о броју регистрованих чланова министарству надлежном за послове пензијског и инвалидског осигурања, у складу са актом који доноси министар.

Члан 156.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 157.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 158.

- (1) Чланови управног одбора именују се на време од четири године.
- (2) Председника и заменика председника управног одбора бира и разрешава управни одбор на две године.

Члан 159.

Начин рада, као и друга питања од значаја за рад управног одбора уређују се статутом и општим актом фонда.

Члан 160.

(1) Управни одбор:

- 1) доноси статут и друге опште акте фонда;
- 2) доноси акт о организацији фонда, у складу са статутом фонда, као и друге акте у складу са овим законом;
- 3) утврђује основице за плаћање доприноса за поједине категорије осигураника, уз сагласност Владе Републике Србије;
- 4) брисана ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)
- 5) доноси финансијски план и завршни рачун фонда;
- 5а) усваја извештај о раду и извештај о финансијском пословању;
- 6) доноси средњорочне и годишње програме рада;
- 7) одлучује о пословању фонда;

- 8) спроводи конкурс (оглас) о именовану директора фонда;
- 9) одлучује о другим питањима и обавља друге послове, у складу са законом и статутом фонда.

(2) Влада Републике Србије даје сагласност на статут фонда и годишњи програм рада фонда.

(3) Акте из става 1. тачка 5) овог члана, фонд доставља у поступку и на начин утврђен прописима којима се уређује буџетски систем.

(4) Акти из става 1. тач. 1) до 5) овог члана, објављују се у "Службеном гласнику Републике Србије".

(5) Управни одбор подноси Влади извештај о раду и извештај о финансијском пословању Фонда за претходну годину најкасније месец дана од дана доношења одлуке о завршном рачуну.

Члан 161.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 75/14)

Члан 162.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 163.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 164.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 75/14)

Члан 165.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 75/14)

Члан 166.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 75/14)

Члан 167.

(1) Директор фонда:

- 1) организује рад и пословање у фонду и одговара за законитост рада у фонду;
- 2) представља и заступа фонд;
- 3) извршава одлуке управног одбора фонда;
- 4) доноси акт о организацији и систематизацији запослених у фонду, уз сагласност управног одбора;
- 5) руководи радом запослених у фонду;
- 6) врши друге послове у складу са законом и статутом фонда.

(2) Директора фонда, по спроведеном конкурсу именује управни одбор фонда, уз претходну сагласност Владе Републике Србије, на период од четири године, а директора покрајинског фонда именује Управни одбор републичког фонда на предлог надлежног органа аутономне покрајине.

(3) Директор фонда истовремено је и директор стручне службе фонда, а директор покрајинског фонда је истовремено директор стручне службе покрајинског фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

(4) Директор покрајинског фонда учествује у раду Управног одбора републичког фонда, без права одлучивања.

(5) Директор покрајинског фонда именује директоре филијала републичког фонда које су образоване на територији аутономне покрајине.

Члан 168.

(1) Управне, аналитичке, финансијске, административне, техничке и друге послове утврђене законом, статутом и другим актима фонда обављају запослени у фонду који чине стручну службу фонда.

(2) Фонд може уговорити да послове из става 1. овог члана, у целини или делимично, обавља друга организација, односно орган.

XIII. ФИНАНСИРАЊЕ

Члан 169.

(1) Приход и примања фонда чине средства:

- 1) доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање;
- 2) за пензијско и инвалидско осигурање које се у случајевима и под условима утврђеним законом обезбеђују у буџету;
- 3) од имовине којом располаже фонд;
- 4) од камата остварених пласманом сопствених прихода фонда, у складу са законом, пословном банкарству, на тржишту новца или куповином обвезница чији емитент је држава;
- 5) субвенција и донација;
- 6) остварена продајом друштвеног капитала, друштвених и јавних предузећа или њихових делова, у складу са законом;
- 7) дивиденде на акције по основу ранијих улагања средстава за пензијско и инвалидско осигурање, у складу са законом;
- 7а) буџета за обавезе Републике Србије утврђене законом;
- 8) из других извора.

(2) Покрајински фонд, у складу са законом и статутом, има подрачун преко кога се врше уплате и исплате средстава републичког фонда на територији аутономне покрајине.

Члан 170.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 171.

(1) Средства за пензијско и инвалидско осигурање користе се само за намене одређене законом, и то за:

- 1) исплату пензија и новчаних накнада из пензијског и инвалидског осигурања;
- 2) текуће расходе, издатке за нефинансијску имовину и отплату главнице и набавку финансијске имовине;
- 3) друге обавезе утврђене законом.

(2) Средства фонда могу се, у складу са актом фонда, користити за друштвени стандард корисника пензија, највише до 0,10% укупних прихода фонда по основу доприноса.

(3) Средства Фонда могу се изузетно користити и за исплату новчане помоћи корисницима пензије када је таква помоћ потребна великом броју корисника.

(4) Исплата новчане помоћи из става 3. овог члана врши се у износу који утврди Влада, водећи рачуна о билансним могућностима Фонда.

Члан 172.

Сопствени приходи фонда који остају по измирењу обавеза из члана 171. овог закона користе се за улагања у хартије од вредности, за пласман код пословних банака и друге намене, ради остваривања добити.

Члан 173.

Република је гарант за обавезе фонда за остваривање права по основу обавезног пензијског и инвалидског осигурања (државна гаранција).

Члан 174.

(1) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

(2) Допринос плаћа и осигураник који остварује уговорену накнаду по основу уговора из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и када нема својство осигураника по том основу.

(3) Допринос плаћа и осигураник запослени који обавља послове из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона и послове по основу уговора о допунском раду, предвиђеним посебним законом.

(4) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

(5) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

Члан 175.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 176.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 177.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 178.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 179.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 180.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 181.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 182.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 183.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)	Члан 184.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 185.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 186.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 187.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 188.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 189.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	Члан 190.
Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)	

Члан 191.

(1) Осигураник запослени који обавља послове из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона, обвезник је уплате доприноса на основице које се овим законом утврђују за осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона.

(2) Основица из става 1. овог члана, заједно са основицом коју чини зарада односно најнижа основица, не може бити виша од петоструког износа просечне зараде у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

(3) Утврђивање и наплату доприноса за осигуранике запослене који обављају и послове из члана 12. став 1. тач 1) и 2) овог закона, врши орган надлежан за послове вођења пореског поступка, у складу са законом којим се уређује порески поступак.

Члан 192.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 193.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 194.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 195.

(1) Основицу на коју се плаћа допринос за осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона чини уговорена накнада на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана.

(2) Основицу на коју се плаћа допринос за осигуранике запослене који обављају послове по основу уговора о допунском раду, у складу са посебним законом, чини уговорена накнада на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана.

(3) Основица из става 1. овог члана не може бити већа од петоструког износа просечне зараде по запосленом у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

(4) Основицу на коју се обрачунава и плаћа допринос за осигуранике запослене и осигуранике самосталних делатности, који обављају и послове по основу уговора из члана 12. став 1. тачка 3), чини и уговорена накнада, која заједно са зарадом и другом основицом, односно најнижом основицом, не може бити већа од петоструког износа просечне зараде по запосленом у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике.

Члан 196.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 197.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 198.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 199.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 200.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 201.

(1) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

(2) Допринос за осигуранике запослене који остварују приход, односно добит по основу обављања самосталне делатности, изузев осигураника из члана 12. став 1. тачка 3), плаћа сам осигураник, на исти начин и у истим роковима као и осигураник самосталних делатности.

(3) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

(4) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

(5) Допринос за осигуранике, који остварују уговорену накнаду за обављање послова из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, обрачунава и уплаћује исплатилац уговорене накнаде на терет осигураника, приликом исплате уговорене накнаде.

(6) брисан ("Сл. гласник РС", бр. 84/04)

Члан 202.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 203.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 204.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 205.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 206.

Средства за пензијско и инвалидско осигурање за повећане обавезе које настају услед стицања и остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања под посебним условима за одређене категорије осигураника, утврђене овим законом, за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем за осигуранике из члана 58. овог

закона, као и за повећане обавезе које настају признавањем посебног стажа из члана 60. овог закона, обезбеђују се у буџету.

Члан 207.

(1) Разлика између пензије утврђене применом члана 79. овог закона и пензије утврђене применом општих одредаба овог закона (чл. 61. до 70.), као и цео износ пензије одређене осигуранику који не испуњава услове за стицање права на пензију утврђене у члану 19. овог закона, обезбеђује се у буџету.

(2) Средства за покриће разлике између најнижег износа пензије утврђене применом члана 76. овог закона и износа пензије која би осигуранику припадала без његове примене обезбеђују се у буџету Републике.

XIIIa НОВЧАНИ ИЗНОС КАО УВЕЋАЊЕ УЗ ПЕНЗИЈУ

Члан 207а ^[12]

(1) У условима постојања фискалног простора, корисницима старосне, превремене старосне, инвалидске и породичне пензије могу се повећати примања, исплатом новчаног износа као увећања уз пензију, у зависности од економских кретања и финансијских могућности буџета Републике Србије, с тим што средства за ове намене не могу бити виша од 0,3% БДП на годишњем нивоу.

(2) Услови, висина, обухват корисника пензија и динамика исплате новчаног износа из става 1. овог члана утврђују се актом Владе.

(3) Средства за исплату новчаног износа из става 1. овог члана, обезбеђују се из буџета Републике Србије.

(4) Новчани износ из става 1. овог члана, обрачунава и исплаћује Фонд уз пензију и то се посебно исказује.

XIV. НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 208.

(1) Накнада штете причињене фонду, односно повраћај незаконито и неправилно извршених исплата пензија и других новчаних примања из пензијског и инвалидског осигурања врши се по одредбама закона којим се уређују облигациони односи, ако овим законом није другачије уређено.

(2) Фонд доноси решење о утврђивању преплаћеног износа пензија у којем наводи висину преплаћеног износа и начин за повраћај истог.

(3) Фонд може донети решење да преплаћени износ буде надокнађен обуставом до 1/3 месечног износа пензије све док се на тај начин не измири утврђен преплаћен износ пензија, ако се Фонд и корисник пензије споразумеју о таквом начину повраћаја преплаћених износа пензија.

(4) Фонд има право да захтева накнаду причињене штете од лица које је проузроковало инвалидност, телесно оштећење или смрт осигураника ако је, по том основу, остварено право из пензијског и инвалидског осигурања.

(5) Фонд је дужан да захтева накнаду штете од послодавца уколико је до повреде на раду, односно професионалне болести дошло непредузимањем одговарајућих мера безбедности и заштите здравља на раду, у складу са прописима о раду.

(6) При утврђивању висине штете не узимају се у обзир износ уплаћеног доприноса за то осигурање, нити дужина навршеног пензијског стажа.

Члан 209.

(1) Захтевом за накнаду штете може се обухватити укупан износ штете или износ дела штете који се односи на одређени протекли период.

(2) Фонд може захтевати да се штета која је проузроковала обавезу плаћања инвалидске или породичне пензије, као и другог трајног новчаног примања, надокнади једнократним износом у целини.

(3) Износ из става 2. овог члана обрачунава се према висини признате пензије и другог трајног новчаног примања, као и према очекиваном просечном времену коришћења тих права.

Члан 210.

Фонд има право да захтева накнаду штете и непосредно од заједнице осигурања имовине и лица настале употребом моторног возила.

XV. ВРШЕЊЕ НАДЗОРА

Члан 211.

(1) Надзор над извршавањем овог закона врше надлежни органи.

(2) Надзор над законитошћу рада и аката фонда врши министарство надлежно за послове пензијског и инвалидског осигурања.

XVI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 212.

Новчаном казном од 2.500 до 50.000 динара казниће се за прекршај корисник права из пензијског и инвалидског осигурања који не пријави, односно неблаговремено пријави промену која је од утицаја на право, односно обим коришћења тог права (члан 88. став 3.).

Члан 213.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 214.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 73/18)

Члан 215.

(1) Новчаном казном од 10.000 до 800.000 динара казниће се за прекршај фонд ако у матичну евиденцију не унесе податке у роковима из члана 145. овог закона.

(2) За радње из става 1. овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице у фонду новчаном казном од 2.500 до 50.000 динара.

Члан 216.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

Члан 217.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 84/04)

XVII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 218.

(1) Корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су, до дана ступања на снагу овог закона, та права остварили по прописима који су били на снази до тог дана а која су утврђена овим законом, имају та права и после тог дана, у складу са прописима који су важили до почетка примене овог закона.

(2) Корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су та права остварили по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, до дана ступања на снагу овог закона а која нису утврђена овим законом, користе их под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом.

(3) Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана осигураницима односно лицима која остварују права из пензијског и инвалидског осигурања у 2003. години а до дана ступања на снагу овог закона, висина права одређује се на исти начин као и корисницима који су права остварили у 2002. години.

Члан 219.

(1) Изузетно од члана 14. став 4. овог закона, на захтев осигураника пољопривредника који није уплатио цео или део доспелог доприноса почев од 1. јануара 1996. године до дана ступања на снагу овог закона, односно на захтев члана његове породице, период мировања осигурања може се утврдити и у непрекидном трајању, без утврђивања разлога за мировање предвиђеним овим законом.

(2) На захтев лица из става 1. овог члана, за период мировања осигурања или за део тог периода може се уплатити допринос на важећу основицу у моменту уплате доприноса у складу са законом.

Члан 220.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 221.

Поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, односно за утврђивање пензијског стажа, покренут до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се под условима и на начин предвиђеним прописима који су били на снази у време покретања поступка, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 222.

(1) Пензијски стаж у смислу овог закона, на основу кога се стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања обухвата и време навршено до дана почетка примене овог закона које је признато у пензијски стаж према прописима који су били на снази до тог дана.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, лицима која су остварила право на продужено осигурање по прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, стаж који је остварен по том основу и за који су плаћени доприноси, признаје се за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања по одредбама овог закона.

Члан 223.

(1) Кориснику права на привремену накнаду по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности, који није запослен, врши се превођење привремене накнаде у инвалидску пензију, у износу од 50% инвалидске пензије одређене у складу са одредбама овог закона.

(2) Уколико је инвалидска пензија из става 1. овог члана мања од затеченог износа привремене накнаде, корисник права задржава затечени износ накнаде, све док се усклађивањем овај износ не изједначи са висином инвалидске пензије, одређене у складу са ставом 1. овог члана.

Члан 224.

(1) Корисник права на накнаду због рада са скраћеним радним временом (II категорије инвалидности), накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу (III категорије инвалидности), накнаде по основу преостале радне способности, накнаде по основу распоређивања на други одговарајући посао и опасности од настанка инвалидности који је запослен, задржава износ накнаде коју користи на дан ступања на снагу овог закона, с тим што она не може бити већа од 50% износа просечне зараде по запосленом у Републици у 2002. години који објављује орган надлежан за послове статистике.

(2) Накнаде из става 1. овог члана усклађују се на начин предвиђен за усклађивање пензија.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, кориснику коме је износ накнаде већи од износа просечне зараде из става 1. овог члана, накнада се не усклађује све док се не изједначи са износом просечне зараде из става 1. овог члана.

Члан 225.

Кориснику права по основу II и III категорије инвалидности, преостале радне способности, који је то право остварио до дана ступања на снагу овог закона, а коме независно од његове воље односно без његове кривице престане својство осигураника,

одређује се инвалидска пензија из члана 223. овог закона, по протеку времена за које му припада право на новчану накнаду у складу са прописима о запошљавању.

Члан 226.

(1) Кориснику инвалидске пензије из чл. 223. и 225. овог закона који постане осигураник у складу са одредбама овог закона, обуставља се исплата пензије за време осигурања.

(2) Исплата пензије из става 1. овог члана наставља се по престанку поновног осигурања ако је то осигурање престало независно од воље осигураника односно без његове кривице.

Члан 227.

Право на инвалидску пензију из члана 223. и 225. овог закона и право на накнаду из члана 224. овог закона, престаје даном испуњења услова за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију односно инвалидску пензију, у складу са овим законом.

Члан 228.

За одређивање пензије из члана 223. овог закона, узима се пензијски стаж навршен до дана ступања на снагу овог закона, као и зараде, основице осигурања и накнаде, односно основице од којих су одређене накнаде остварене до тог дана.

Члан 229.

(1) Корисницима права из члана 223. овог закона, стаж осигурања рачуна се по одредбама овог закона.

(2) Корисницима накнаде из члана 224. овог закона, у матичну евиденцију се поред зараде, односно основице осигурања и накнаде зараде, уноси и исплаћена накнада.

Члан 230.

Корисник инвалидске пензије из члана 223. овог закона, код остваривања права на старосну, превремену старосну пензију или инвалидску пензију има право на поновно одређивање пензије, сходно одредбама члана 121. став 1. овог закона, ако је то за њега повољније.

Члан 231.

(1) Изузетно од члана 79. овог закона, до 31. децембра 2009. године, осигуранику из чл. 42. и 43. овог закона ако је то за њега повољније, старосна односно инвалидска пензија одређује се од пензијског основа који представља његов просечни месечни износ зараде односно накнаде зараде остварене у календарској години која претходи години остваривања права.

(2) Од основа из става 1. овог члана, осигуранику припада старосна пензија која за 20 година пензијског стажа, износи 55% (мушкарац), односно 57,5% (жена) од пензијског основа и повећава се по 2,5% од пензијског основа за сваку даљу навршену годину до

навршених 30 година пензијског стажа. За сваку навршену годину преко 30 година пензијског стажа пензија се повећава по 0,5% од пензијског основа, с тим што не може износити више од 85% од пензијског основа.

(3) Ако осигураник из става 1. овог члана у вршењу или поводом вршења службених задатака изгуби живот односно код кога настане инвалидност по основу које стекне право на инвалидску пензију, пензија се одређује од пензијског основа утврђеног у ставу 1. овог члана.

(4) Зарада у смислу става 1. овог члана јесте зарада умањена за плаћене порезе и доприносе.

(5) Приликом одређивања пензије из ст. 1. до 3. овог члана, врши се претходно усклађивање пензије, почев од 1. јануара године у којој осигураник остварује право на пензију на начин на који се усклађује пензија у претходној години, у складу са овим законом.

Члан 232.

Подаци о заради за 2002. годину уносе се у матичну евиденцију на основу података о заради умањеној за плаћене порезе и доприносе.

Члан 233.

Лице које је својство осигураника имало по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона, као и чланови његове породице и чланови породице корисника права по тим прописима, права из пензијског и инвалидског осигурања остварују под условима утврђеним овим законом.

Члан 234.

Корисницима права борцима народноослободилачког рата, учесницима шпанског националноослободилачког и револуционарног рата од 1936. до 1939. године, учесницима народноослободилачког покрета Грчке, као и члановима њихових породица, усклађивање висине права из пензијског и инвалидског осигурања врши се по одредбама овог закона.

Члан 235.

(1) Република обезбеђује средства за права из пензијског и инвалидског осигурања која су остварена под повољнијим условима у односу на услове утврђене овим законом, а која су остварена по прописима Републике који су били на снази до дана почетка примене овог закона.

(2) Република обезбеђује и средства за права из пензијског и инвалидског осигурања за која су ранијим прописима Републике биле утврђене обавезе Републике.

(3) Средства за покриће обавеза фонда насталих због остваривања и коришћења права на пензију под посебним условима утврђеним прописима Савезне Републике Југославије који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона обезбеђују се

на начин утврђен тим прописима, док се споразумом између Србије и Црне Горе другачије не уреди.

Члан 236.

Изузетно од одредбе члана 63. овог закона, за утврђивање висине права не узимају се зараде, накнаде и основице осигурања из 1993. године.

Члан 237.

Одредбе члана 86. овог закона примењиваће се и на пензије остварене до дана ступања на снагу овог закона, по основу стажа осигурања навршеног, односно утврђеног после 1. јануара 1963. године.

Члан 238.

(1) Матична евиденција устројена и вођена на начин утврђен прописима који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона, од дана ступања на снагу овог закона води се на начин утврђен овим законом.

(2) Подаци о пензијском стажу који је осигураник навршио до 31. децембра 1969. године и о посебном стажу навршеном после тог дана, као и подаци о променама тих података, уносе се у матичну евиденцију о осигураницима на основу пријаве података о пензијском стажу.

(3) Подаци о пензијском стажу који је осигураник из члана 43. овог закона навршио до 31. децембра 1995. године, као и подаци о променама тих података, уносе се у матичну евиденцију о осигураницима на основу пријаве података о пензијском стажу.

(4) Изузетно од одредаба члана 129. овог закона, за потребе коришћења и обраде података унетих у матичну евиденцију по личном броју осигураника користиће се и даље лични број осигураника.

Члан 239.

Прописи за извршавање овог закона донеће се у следећим роковима:

- 1) у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, акта из чл. 93. до 96. и чл. 184. и 202 ;
- 2) у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона, акта из чл. 98. до 100. и члана 159 ;
- 3) у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, акта из чл. 24 , 38 , 56 , и 126 .

Члан 240.

(1) Решења којима су, до дана ступања на снагу овог закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања или којима је утврђен пензијски стаж, а којима је очигледно повређен материјални закон, могу се укинути по праву надзора и по протеклу рока утврђеног законом којим је уређен општи управни поступак, у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Налази и мишљења органа вештачења на основу којих су, до дана ступања на снагу овог закона, призната права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности, могу се преиспитивати по службеној дужности у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 241.

Осигуранику који је, до дана ступања на снагу овог закона, радио на радним местима односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем на основу прописа који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, тај стаж се рачуна за испуњавање услова, у складу са законом који је важио у периоду када је навршен.

Члан 242.

На рад фонда не примењују се прописи о јавним службама.

Члан 243.

У матичну евиденцију осигураника уносе се подаци о инвалидима рада - корисницима права по основу преостале радне способности и опасности од настанка инвалидности, на начин предвиђен прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, ако овим законом није другачије уређено.

Члан 244.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 101/10)

Члан 245.

(1) Право на **специјална** помагала за читање и писање - репродуктор, Брајеву писаћу машину и друга електронска односно дигитална помагала осигураник, корисник пензије - слепо лице и слепо дете осигураника, до доношења одговарајућих прописа, остварује **на начин прописан актом министра надлежног за послове пензијског и инвалидског осигурања.**

(2) **Акт из става 1. овог члана донеће се најкасније до 1. јануара 2019. године.**

Члан 246.

Изузетно од члана 17. овог закона, права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повредом на раду или професионалном болешћу остварују лица која, у складу са законом, обављају одређене послове по основу уговора о допунском раду или уговора о делу, док не стекну својство осигураника у складу са одредбама овог закона.

Члан 247.

Одредбе члана 104. ст. 1. до 3. не примењују се у поступку решавања предлога за понављање поступка за утврђивање посебног стажа из народноослободилачког рата поднетих после 30. јуна 1983. године.

Члан 248.

Добровољним пензијским и инвалидским осигурањем из члана 16. овог закона могу се бавити само правна лица која испуњавају услове прописане посебним законом којим се уређује добровољно пензијско и инвалидско осигурање, као и организација и пословање инвестиционих фондова који спроводе добровољно пензијско и инвалидско осигурање.

Члан 249.

(1) Номинални износ вредности општег бода, из члана 70. ст. 1. до 3. овог закона утврђује Влада Републике Србије.

(2) Номинални износ вредности општег бода, из става 1. овог члана, објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 250.

Износи најниже пензије односно накнада из чл. 74 , 76. и 244. овог закона које имају затечени корисници у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених представљају усклађене износе најниже пензије односно накнада корисника који су то право остварили у 2002. години, на дан ступања на снагу овог закона.

Члан 251.

(1) Основице које су се за осигуранике запослене примењивале у децембру 2002. године, према прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона, примењиваће се до утврђивања најнижих основица из члана 182. став 2. овог закона.

(2) Најниже основице из става 1. овог члана утврдиће се на основу података органа надлежног за послове статистике о просечној заради по запосленом у Републици за први квартал 2003. године.

Члан 252.

(1) Основица на коју се плаћа допринос за осигураника пољопривредника за 2003. годину јесте најнижа основица осигурања за осигуранике запослене са I и II степеном стручне спреме, утврђена за децембар 2002. године, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона.

(2) Основицу из става 1. овог члана објавиће фонд.

(3) Изузетно од члана 205. овог закона, допринос утврђен за осигураника пољопривредника за 2003. годину доспева за плаћање:

- 1) 15. маја за прво тромесечје;
- 2) 15. септембра за друго и треће тромесечје;
- 3) 15. новембра за четврто тромесечје.

Члан 253.

(1) Осигураницима самосталних делатности, допринос који су у току 2002. године аконтационо плаћали на зараду, представља коначан обрачун доприноса за 2002. годину.

(2) Осигураницима самосталних делатности који су допринос у току 2002. године плаћали на паушални приход и процењену најнижу основицу осигурања за период јун-децембар 2002. године, коначан обрачун доприноса за ту годину, врши се на најнижу основицу осигурања ако разлика између најниже основице и процењене основице износи до 3%.

(3) Ако је разлика из става 2. овог члана већа од 3%, коначан обрачун доприноса за ту годину биће аконтативно плаћен допринос на процењене основице, увећан за 3%.

(4) Осигураницима пољопривредницима аконтационо утврђен допринос за 2002. годину представља коначан обрачун доприноса и коначну обавезу за 2002. годину.

Члан 254.

(1) Права за случај инвалидности и телесног оштећења остварују лица која претрпе повреду на раду учествујући:

- 1) у акцијама спасавања или одбране од елементарних непогода или несрећа;
- 2) у војној вежби или у вршењу других обавеза из области одбране земље утврђених законом;
- 3) на радном кампу или такмичењу (производном, спортском и др.);
- 4) на другим пословима и задацима за које је законом утврђено да су од општег интереса.

(2) Права из става 1. овог члана, оствариваће се у фонду, док се остваривање ових права не уреди другим прописима.

Члан 255.

(1) Својство осигураника из члана 15. овог закона, може се изузетно стећи и пре почетка примене овог закона, на основу поднетог захтева, а најраније од 1. јануара 1999. године.

(2) Основица на коју се плаћа допринос је основица која важи за осигуранике из члана 15. у моменту уплате доприноса, а у пријаве података за матичну евиденцију се уносе најниже основице које су важиле у периоду за који се допринос плаћа.

(3) Захтев из става 1. овог члана може се поднети у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

(4) У роковима из ст. 1. и 2. захтев за уплату неуплаћених доприноса могу поднети и други осигураници.

Члан 256.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 85/05)

Члан 257. ^[13]

(1) Кориснику пензије који испуњава услове из члана 121. став 1. за поново одређивање пензије а коме је висина права одређена по прописима који су се примењивали до дана ступања на снагу овог закона, ради поновног одређивања висине пензије затечени номинални износ пензије претходно се своди на личне бодове корисника.

(2) Свођење из става 1. врши се тако што се износ пензије на дан подношења захтева дели са усклађеном вредношћу општег бода.

(3) Лични бодови из става 1. овог члана коригују се накнадно оствареним стажом осигурања, зарадама, накнадама зараде, као и основицама осигурања и уговореним накнадама на који је плаћен допринос, а у складу са одредбама овог закона.

(4) Лични бодови утврђени на начин из става 3. овог члана јесу основ за одређивање новог износа пензије у складу са овим законом.

(5) Кориснику права из става 1. утврђује се повољнији износ пензије.

Члан 258.

Брисан (Сл. гласник РС бр. 101/10)

Члан 259.

Корисницима пензије који су право на пензију остварили у републикама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије које нису у саставу Савезне Републике Југославије, а који имају пребивалиште на територији Републике, фонд ће исплаћивати аконтацију пензије, у складу с актом Владе Републике Србије, ако им организације за обавезно пензијско и инвалидско осигурање код којих су остварили право на пензију не исплаћују пензије.

Члан 260.

Одредба члана 121. став 1. овог закона односи се и на кориснике који су право на пензију остварили до дана почетка примене овог закона.

Члан 261.

(1) Надлежни порески орган ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона преузети од фонда све предмете и решења у вези са којима је фонд у складу са чланом 140. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002) започео, водио или окончао поступак наплате доприноса.

(2) Решења по којима је покренут управни спор и предмете о којима се води управни спор фонд ће предати надлежном пореском органу у року од 10 дана од дана пријема пресуде, заједно са том пресудом.

(3) У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана надлежни порески орган наставиће и окончаће поступак утврђивања и наплате доприноса на начин како је утврђено решењима фонда, односно пресудом из става 2. овог члана.

Члан 261а

(1) Изузетно од одредаба члана 70. став 4, члана 76. ст. 2. и 5, члана 80, члана 81, члана 224. став 2, члана 234. и члана 244. став 7. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 - УС, 84/04 - др. закон, 85/05, 101/05 - др. закон и 63/06 - УС), износ пензије, најнижи износ пензије, износ новчане накнаде и износ општег бода, утврђен за октобар 2008. године повећањем за 10% извршеним заједно са редовним усклађивањем пензија у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању - представља основ за исплату пензије, односно новчане накнаде и одређивање вредности општег бода за 2009. и 2010. годину, и неће се мењати у 2009. и 2010. години.

(2) Након истека периода из става 1. овог члана, износ из става 1. овог члана представља основ за прво наредно усклађивање пензије, најнижег износа пензије, новчане накнаде и вредности општег бода.

Члан 262.

(1) Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 5/2003), Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 39/2002) и Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

(2) До ступања на снагу аката из члана 239. овог закона примењиваће се подзаконски акти донети на основу Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 39/2002).

Члан 263.

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", изузев одредаба члана 191. овог закона у делу који се односи на основице за вршење послова из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и члана 195. овог закона, које се примењују почев од 1. јула 2003. године.

Одлуком Уставног суда Републике Србије ИУ број 134/2003 ("Сл. гласник РС", бр. 64/04) утврђено је да одредба члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 34/03) у делу који гласи: "даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", " није у сагласности с Уставом. То значи да, у складу са применом члана 120. Устава Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 1/90), овај закон ступа на снагу 10. априла 2003. године.

ОДРЕДБЕ КОЈЕ НИСУ УШЛЕ У ПРЕЧИШЋЕН ТЕКСТ

**Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и
инвалидском осигурању
("Сл. гласник РС", бр. 85/05)**

Члан 63.

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, који су основани Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 27/92, 82/92, 28/95 и 12/96) и наставили са радом у складу са одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/01 и 80/02) и Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04), на дан 1. јануара 2008. године постају један фонд - Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, организован као једно правно лице са статусом организације за обавезно социјално осигурање у коме се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања и обезбеђују средства за ово осигурање. Финансијско пословање Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање обављаће се путем три подрачуна: осигураника запослених, осигураника самосталних делатности и осигураника пољопривредника до 1. јануара 2011. године, а од тог дана - путем једног рачуна.

Члан 64.

Органи фонда из члана 63. овог закона образоваће се најкасније до 31. јануара 2008. године.

Члан 65.

Управни одбор фонда из члана 63. овог закона донеће статут, друге опште акте и акт о организацији фонда најкасније у року од 30 дана од дана образовања управног одбора.

Члан 66.

(1) Даном почетка рада фонда из члана 63. овог закона, имовина, обавезе и капитал Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника, постају имовина, обавезе и капитал фонда из члана 63. овог закона.

(2) Вредност имовине, обавеза и капитала процениће овлашћено лице, у складу са законом.

Члан 67.

Фонд из члана 63. овог закона преузеће све запослене из Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника.

Члан 68.

(1) Подзаконске акте из члана 239. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04) који нису донети - надлежни органи дужни су да донесу у року од шест месеци од дана почетка примене овог закона.

(2) Подзаконски акт из члана 37. овог закона донеће се, односно усагласити са овим законом, у року од осам дана од дана почетка примене овог закона.

Члан 69.

(1) Изузетно од одредбе члана 4. овог закона, право на старосну пензију осигураник стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 63 године живота (мушкарац), односно 58 година живота (жена) и најмање 20 година пензијског стажа;
- 2) у 2008. години, 63 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 58 година и шест месеци живота (жена) и најмање 19 година пензијског стажа;
- 3) у 2009. години, 64 године живота (мушкарац), односно 59 година живота (жена) и најмање 18 година пензијског стажа;
- 4) у 2010. години, 64 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 59 година и шест месеци живота (жена) и најмање 17 година пензијског стажа.

(2) Одредба става 1. овог члана односи се и на стицање права на инвалидску пензију, када је услов за стицање тог права губитак радне способности настао пре навршења година живота прописаних за стицање права на старосну пензију.

Члан 70.

(1) Изузетно од одредбе члана 7. ст. 1. и 2. овог закона, право на породичну пензију удова стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 48 година живота;
- 2) у 2008. години, 48 година и шест месеци живота;
- 3) у 2009. години, 49 година живота;
- 4) у 2010. години, 49 година и шест месеци живота.

(2) Изузетно од одредбе члана 7. став 3. овог закона, право на породичну пензију удова, која до смрти брачног друга није навршила 45 година живота, стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 43 године живота;
- 2) у 2008. години, 43 године и шест месеци живота;
- 3) у 2009. години, 44 године живота;
- 4) у 2010. години, 44 године и шест месеци живота.

Члан 71.

Изузетно од одредбе члана 8. овог закона, право на породичну пензију удовац стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 53 године живота;
- 2) у 2008. години, 53 године и шест месеци живота;
- 3) у 2009. години, 54 године живота;
- 4) у 2010. години, 54 године и шест месеци живота.

Члан 72.

Изузетно од одредбе члана 9. овог закона, право на породичну пензију родитељ стиче кад наврши:

- 1) у 2006. и 2007. години, 63 године живота (мушкарац), односно 58 година живота (жена);
- 2) у 2008. години, 63 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 58 година и шест месеци живота (жена);
- 3) у 2009. години, 64 године живота (мушкарац), односно 59 година живота (жена);
- 4) у 2010. години, 64 године и шест месеци живота (мушкарац), односно 59 година и шест месеци живота (жена).

Члан 73.

(1) Изузетно од одредбе члана 21. овог закона, усклађивање пензије врши се:

- 1) од 1. априла и 1. октобра 2006. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 62,5% процента раста, односно пада трошкова живота и 37,5% процента раста, односно пада зарада;
- 2) од 1. априла и 1. октобра 2007. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 75% процента раста, односно пада трошкова живота и 25% процента раста, односно пада зарада;
- 3) од 1. априла и 1. октобра 2008. године, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 87,5% процента раста, односно пада трошкова живота и 12,5% процента раста, односно пада зарада.

(2) Исплата усклађене пензије тече од првог дана у месецу у коме је извршено усклађивање.

(3) Усклађивање пензије у смислу става 1. овог члана врши се на основу података органа надлежног за послове статистике за претходних шест месеци, исказаних кумулативно.

Члан 74.

Одредбе члана 76. став 4. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04), могу се примењивати најдуже пет година од дана почетка примене овог закона.

Члан 75.

(1) Уколико просечан износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћене за претходну годину износи мање од 60% од износа просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године, за проценат којим се обезбеђује да се износ просечне пензије за претходну годину корисника у осигурању запослених доведе

на ниво од 60% просечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у претходној години.

(2) Ово ванредно усклађивање може се примењивати најдуже три године од дана почетка примене овог закона.

Члан 76.

Одредба члана 18. овог закона односи се и на затечене кориснике старосне односно инвалидске пензије.

Члан 77.

(1) Изузетно од одредбе члана 5. овог закона, за осигуранике из члана 42. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04) старосна граница може се снижавати највише до 50 година живота закључно са 31. децембром 2009. године.

(2) Изузетно од одредбе члана 43. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 и 84/04) осигураник из члана 42. тог закона коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. тог закона стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 50 година живота и 20 година стажа осигурања, од чега најмање 10 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, закључно са 31. децембром 2009. године.

Члан 78.

Посебним законом уредиће се услови и начин за стицање права по основу делимичне инвалидности за осигуранике запослене и осигуранике самосталних делатности.

Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 101/10 и 75/14)

Члан 68.

(1) Пољопривредници који су, до дана почетка примене овог закона, стекли својство осигураника у складу са Законом , обавезно су осигурани и према овом закону од дана његовог ступања на снагу.

(2) Пољопривредници који, до дана ступања на снагу овог закона, нису стекли својство осигураника, у складу са Законом , а немају навршених 50 (мушкарац), односно 45 (жена) година живота, обавезно су осигурани према овом закону, од дана његовог ступања на снагу.

(3) Осигураници којима престане својство осигураника по основу запослења, односно обављања самосталне делатности после ступања на снагу овог закона, а отпочну да се баве пољопривредом, обавезно су осигурани према овом закону, од дана почетка обављања те делатности, ако нису старији од 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота.

Члан 69.

брисан ("Сл. гласник РС", бр. 75/14)

Члан 70.

Изузетно од члана 9. став 2. овог закона, старосна граница може се снижавати највише до:

- 1) у 2011. години, 53 године и четири месеца живота;
- 2) у 2012. години, 53 године и осам месеци живота;
- 3) у 2013. години, 54 године живота;
- 4) у 2014. години, 54 године и четири месеца живота;
- 5) у 2015. години, 54 године и осам месеци живота.

Члан 71.

(1) Изузетно од члана 13. овог закона, односно од члана 29. став 1. Закона, право на породичну пензију удова стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

(2) Изузетно од члана 13. овог закона, односно члана 29. став 2. Закона, право на породичну пензију удова, која је до смрти брачног друга навршила 45 година живота стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

(3) Изузетно од члана 13. овог закона, односно члана 29. став 3. Закона, удова која у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из члана 29. став 1. тач. 2) и 3) Закона, трајно задржава право на породичну пензију и удова којој право на породичну пензију престане после навршене 45 године живота може поново остварити право на породичну пензију кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;

- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

Члан 72.

(1) Изузетно од члана 14. овог закона, односно члана 30. став 1. Закона, право на породичну пензију удовац стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 55 година живота;
- 2) у 2012. години, 55 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 56 година живота;
- 4) у 2014. години, 56 година и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 57 година живота;
- 6) у 2016. години, 57 година и шест месеци живота.

(2) Изузетно од члана 14. овог закона, односно члана 30. став 3. ^[14] Закона, удовац који у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из члана 30. став 1. тач.

2) и 3) Закона, трајно задржава право на породичну пензију кад наврши:

- 1) у 2011. години, 55 година живота;
- 2) у 2012. години, 55 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 56 година живота;
- 4) у 2014. години, 56 година и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 57 година живота;
- 6) у 2016. години, 57 година и шест месеци живота.

Члан 73.

брисан ("Сл. гласник РС", бр. 75/14)

Члан 74.

Изузетно од члана 25. став 1. овог закона, осигуранику жени увећава се стаж осигурања за одређивање висине старосне пензије, као и стаж осигурања и пензијски стаж за одређивање висине инвалидске пензије, и то:

- 1) у 2011. и 2012. години, за 15%;
- 2) у 2013. години, за 14%;
- 3) у 2014. години, за 13%;
- 4) у 2015. години, за 12%;
- 5) у 2016. години, за 11%;
- 6) у 2017. години, за 10%;
- 7) у 2018. години, за 9%;
- 8) у 2019. години, за 8%;
- 9) у 2020. години, за 7%.

Члан 75.

Акт из члана 23. овог закона којим се утврђују радна места односно послови на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, и степен увећања стажа осигурања за запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, цивилна лица на служби у Војсци Србије и професионална војна лица према прописима о Војсци Србије, донеће се најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 76.

Одредбе члана 76. став 5. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05, 63/06, 5/09 и 107/09), примењиваће се закључно са 31. децембром 2015. године.

Члан 77.

(1) Изузетно од члана 33. овог закона, пензија ће се од 1. децембра 2010. године ускладити тако што ће се повећати за 2%.

(2) Изузетно од члана 33. овог закона, пензија се усклађује:

- од 1. априла 2011. године са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходна три месеца;
- од 1. октобра 2011. и од 1. априла 2012. године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља половину реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години уколико је тај раст позитиван.

Члан 78.

Пензијски стаж на основу кога професионална војна лица према прописима о Војсци Србије стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања, обухвата и време које је, као стаж осигурања и посебан стаж, рачунато у пензијски стаж према прописима који су се до почетка примене овог закона примењивали на професионална војна лица.

Члан 79.

(1) Послове обезбеђивања и спровођења пензијског и инвалидског осигурања као и послове финансијског пословања који су били у надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, на дан 1. јануара 2012. године преузеће Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

(2) Обезбеђивање и спровођење пензијског и инвалидског осигурања из става 1. овог члана, у односу на права из пензијског и инвалидског осигурања односи се на право на пензију, право на додатак за помоћ и негу и право на новчану накнаду за телесно оштећење. Правом из пензијског и инвалидског осигурања сматра се и право на накнаду погребних трошкова.

(3) Даном преузимања послова обезбеђивања и спровођења пензијског и инвалидског осигурања из става 1. овог члана, Републички фонд за пензијско и инвалидско

осигурање преузеће имовину, обавезе и запослене од Фонда за социјално осигурање војних осигураника, у делу који се односи на послове пензијског и инвалидског осигурања.

(4) Обим и начин преузимања из става 3. овог члана ближе ће се уредити актом Владе у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

(5) Изузетно од става 3. овог члана, преузимање се не односи на обавезе доспелих а неизмирених новчаних потраживања корисника војних пензија, по основу делимичног усклађивања пензија и новчаних накнада, утврђених у члану 193. став 2. Закона о Војсци Србије ("Службени гласник РС", бр. 116/07 и 88/09), а насталих до ступања на снагу овог закона, за које ће се средства обезбедити у буџету Републике Србије, у складу са законом и посебним актом Владе.

(6) Вредност имовине, обавеза и капитала процениће овлашћено лице, у складу са законом.

Члан 80.

Средства за пензијско и инвалидско осигурање професионалних војних лица према прописима о Војсци Србије обезбеђују се у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање, као и у буџету Републике Србије, почев од 1. јануара 2012. године.

Члан 81.

Члан 31. овог закона, примењиваће се од 1. јануара 2010. године за осигуранике из члана 42. Закона.

Члан 82.

(1) Одредбе чл. 240-260 , чл. 262-272 , чл. 274. и 275. и чл. 276. и 277 , у делу који се односи на пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника, поглавља XVI Закона о Војсци Југославије ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02 и "Службени лист СЦГ", бр. 7/05 и 44/05), као и одредбе члана 192. ст. 2, 3. и 4. Закона о Војсци Србије ("Службени гласник РС", бр. 116/07 и 88/09), примењиваће се закључно са 31. децембром 2011. године када престају да важе.

(2) Одредба члана 192. став 1. Закона о Војсци Србије престаје да важи са 31. децембром 2014. године.

Члан 83.

Члан 257. Закона примењиваће се и на кориснике који су пензије остварили према прописима који су се примењивали на професионална војна лица закључно са 31. децембром 2011. године.

Члан 84.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од 1. јануара 2011. године, осим одредаба чл. 1 , 10 , 15 , 20 , 21 , 23 , 26 , 31 , 54. и 64. овог закона у делу који се односи на професионална војна лица, које се примењују почев од 1. јануара 2012. године.

**Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и
инвалидском осигурању
("Сл. гласник РС", бр. 73/18)**

Члан 40.

(1) Одредбе члана 2. овог закона примењују се и на осигуранике којима је утврђено право на продужено осигурање и затечене кориснике из чл. 15. и 255. Закона.

(2) За осигуранике из става 1. овог члана Фонд ће, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, по службеној дужности донети решење:

- 1) о престанку својства осигураника,
- 2) о измени решења којим је утврђен престанак својства осигураника, а није измирен дуг по том основу.

Члан 41.

Акти из члана 5. овог закона донеће се у року од 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 42.

Кориснику коме је применом члана 66. став 2. Закона годишњи лични коефицијент утврђен пре ступања на снагу овог закона, а који у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона поднесе захтев Фонду за измену решења у складу са одредбом члана 7. овог закона, нови износ пензије припада од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 43.

(1) Корисницима превремене старосне пензије који су имали право на снижавање старосне границе применом члана 20. Закона, за признавање права на старосну пензију, висина превремене старосне пензије поново ће се одредити у складу са чланом 8. овог закона, а у односу на потребне и навршене године живота у моменту остваривања права.

(2) Пензије из става 1. овог члана исплаћују се почев од дана ступања на снагу овог закона.

(3) Корисницима из става 1. овог члана Фонд ће по службеној дужности изменити решења у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 44.

(1) Привремено решење донето до дана ступања на снагу овог закона, у року од три године од дана ступања на снагу овог закона замењује се решењем:

- 1) уколико се у том року утврде недостајуће чињенице и подаци;
- 2) уколико се у том року, по спроведеном поступку, не утврде недостајуће чињенице и подаци.

(2) Решењем из става 1. тачка 1) овог члана одређује се нови износ пензије који се исплаћује најдуже за три године уназад, од дана доношења тог решења.

(3) Решење из става 2. овог члана Фонд ће донети применом одредаба члана 11. ст. 5-7. овог закона.

Члан 45.

(1) Износи пензије, односно новчане накнаде који до дана ступања на снагу овог закона нису исплаћивани преко банке, исплаћиваће се и даље:

1) на кућну адресу корисника;

2) у организационој јединици поште, односно банке која је најближа кућној адреси корисника.

(2) Фонд закључује уговор са банком, односно поштом ради регулисања међусобних односа у вези са начином, условима исплате и повраћајем пензија, односно новчаних накнада.

(3) Банка, односно пошта има обавезу да, на захтев Фонда, пензије, односно новчане накнаде које су исплаћене након смрти корисника врати Фонду, односно не може из њих намирити своја потраживања која има према кориснику права.

(4) Банка, односно пошта одговара за насталу штету ако не поступи на начин утврђен у ставу 3. овог члана.

(5) Трошкове припреме, формирања и дистрибуције документације неопходне за реализацију исплате до организационе јединице поште, односно банке, сноси Фонд, а трошкове исплате на кућну адресу сноси корисник права.

Члан 46.

(1) Најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, Фонд ће по службеној дужности престати са обуставом 1/3 месечног износа пензије кориснику из члана 120. Закона.

(2) Кориснику из става 1. овог члана Фонд ће по службеној дужности у року од две године од дана ступања на снагу овог закона, донети решење којим ће утврдити укупан стаж осигурања и нов износ пензије, на основу износа доприноса који су уплаћени обуставом 1/3 месечног износа пензије.

(3) Кориснику из става 2. овог члана нови износ пензије припада од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 47.

Акт из члана 19. овог закона донеће се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 48.

Фонд по службеној дужности, на основу службених евиденција, документације и јавних исправа, сачињава пријаве података за утврђивање стажа осигурања, зараде, накнаде зараде, односно основице осигурања, уговорене накнаде и висине

уплаћеног доприноса за период до 31. децембра 2018. године, ако их послодавац није доставио.

Члан 49.

(1) Фонд је дужан да у року од десет година од дана ступања на снагу овог закона спроведе поступак у циљу прикупљања недостајућих података и провере унетих података о периодима осигурања, стажу осигурања, зарадама и основицама осигурања, неопходних за ефикасно остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.

(2) Уколико осигураник уз захтев не приложи нове податке, Фонд ће одлучивати о правима из пензијског и инвалидског осигурања на основу формиране базе података у складу са ставом 1. овог члана.

Члан 50.

Одредбе чл. 6 , 13 , 16 , чл. 20-25 , чл. 27-33. и члана 38. овог закона примењиваће се почев од 1. јануара 2019. године.

Члан 51.

Обрасци прописани актом Владе у складу са чланом 126. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 - УС, 84/04 - др. закон, 85/05, 101/05 - др. закон, 63/06 - УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14 и 142/14), који престају да се примењују 1. јануара 2019. године, примењиваће се и даље за период осигурања навршен закључно са 31. децембром 2018. године.

Члан 52.

Пријаве података достављене до 1. јануара 2019. године, чуваће се на начин прописан одредбом члана 147. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03, 64/04 - УС, 84/04 - др. закон, 85/05, 101/05 - др. закон, 63/06 - УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14 и 142/14).

Члан 53.

(1) Закон о привременом уређивању начина исплате пензија ("Службени гласник РС", бр. 116/14 и 99/16), престаје да важи.

(2) Основ за исплату пензије за месец октобар 2018. године и њено даље усклађивање, чини пензија исплаћена, односно припадајућа за месец октобар 2014. године, усклађена према важећим прописима.

(3) За кориснике пензије, који нису били у исплати за месец октобар 2014. године, већ после тог месеца, основ за исплату пензије за месец октобар 2018. године и њено даље усклађивање, чини прва припадајућа пензија, у складу са Законом, усклађена према важећим прописима.

(4) Доспеле, а неисплаћене пензије закључно са пензијама за септембар 2018. године, исплатиће се у складу са одредбама закона из става 1. овог члана.

Члан 54.

Изузетно од члана 37. овог закона, новчани износ из тог члана у 2018. години исплатиће се из средстава Фонда.